

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Kulhánková

**Komparace vyučovacích metod cizích jazyků a jejich aplikace
v mezinárodních školských systémech České republiky a Německa**

Olomouc 2019

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Kropáč

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že tato bakalářská práce je mým původním dílem, které jsem zpracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, řádně uvádím v seznamu literatury. Zároveň prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronicky nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Olomouci dne 7. 6. 2019

.....

Barbora Kulhánková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Kropáčovi za cenné rady a připomínky při tvorbě bakalářské práce. Poděkování patří rovněž pedagogickým pracovníkům a žákům základních škol ČR a SRN, kteří ochotně vyplnili můj dotazník a umožnili mi tak vykonat výzkumnou část mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	6
I. TEORETICKÉ POZNATKY	7
1 SPECIFIKA VZDĚLÁVACÍCH SYSTÉMŮ Z POHLEDU VÝUKY CIZÍHO JAZYKA	7
1.1 Základní vzdělávání v ČR	7
1.2 Základní vzdělávání v Německu	9
1.3 Organizace výuky cizího jazyka v ČR	10
1.4 Organizace výuky cizího jazyka v ČR	12
1.5 Školní klasifikace zkoumaných systémů	15
2 PROFESNÍ NÁROKY NA PRÁCI UČITELE V DANÉM ŠKOLSKÉM SYSTÉMU	18
3 VYUČOVACÍ METODY	20
3.1 Pojem „vyučovací metoda“	20
3.2 Výukové metody cizích jazyků	20
3.2.1 Klasické metody	21
3.2.2 Alternativní metody	26
II. PRAKTICKÉ POZNATKY	29
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
4.1 Dotazníkové šetření	Chyba! Záložka není definována.
4.2 Cíle práce a hypotézy	30
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	33
5.1 Výsledky dotazníkového šetření	33
5.2 Výsledky hypotéz	54
ZÁVĚR	55
SOUHRN	56
SUMMARY	57
REFERENČNÍ SEZNAM	58
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH	64
PŘÍLOHY	65

ÚVOD

Znalost cizího jazyka významně zlepšuje možnosti nejen pro studium v zahraničí, ale celkově pak i na trhu práce. To je i důvod, proč je výuce cizích jazyků stále věnována vysoká míra pozornosti. Dalo by se říci, že znalost jazyků je jeden z pilířů, který determinuje budoucnost každého jedince a dokonce i celého národa. V současnosti dochází k velkému rozvoji ve všech odvětvích a nesmíme zapomínat ani na rozvoj vzdělanosti a znalosti jazyků.

V mé bakalářské práci jsem se v teoretické práci zaměřila na specifika vzdělávacích systémů ČR a SRN, kde jsem popisovala primární vzdělávání a nižší sekundární vzdělávání. Nezabývala jsem se preprimárním vzděláváním, i přesto, že vím, že i toto vzdělávání má vliv na rozvoj cizích jazyků u dětí. Důvodem byla specifická metoda, které jsou pro preprimární vzdělání typické a značně se liší od metod a forem, kterými jsem se chtěla v práci osobně zabývat.

Dále jsem v teoretické části porovnávala organizace výuky zkoumaných zemí, jejich školní klasifikaci a profesní nároky na práci učitele.

Třetí kapitola obsahuje charakteristiky výukových metod, které se často pojí s výukou cizích jazyků. Popisovala jsem nejen klasické i alternativní metody v obecném výčtu, protože jejich množství by bylo vhodné do budoucna zkoumat samostatně.

V praktické části je užit kvantitativní design výzkumu, kde za pomoci realizovaného dotazníkového šetření byl realizován výzkum. Jazykový překlad výzkumného nástroje byl proveden do německého jazyka a byl shodný s dotazníky v české lokalizaci.

Šetření bylo zaměřeno na otázky týkající se výuky cizího jazyka, několik otázek bylo cíleno na vyučovací metody a formy výuky, jejich užitečnost a oblíbenost, také na faktory, které mohou volbu metod ovlivňovat. Dále jsem se zabývala možnostmi praktického využití cizího jazyka na školách a dotazovala jsem se také například na celkovou spokojenost žáků i učitelů s výukou cizího jazyka na jejich škole.

Pátá kapitola je zaměřena na komparaci výsledků šetření a jejich deskriptivní analýze, která vedla k vytvoření grafické vizualizace. Věcné hypotézy byly stanoveny jako prostředek pro podpoření realizace výzkumu a vychází z metodologických konceptů kvantitativního designu výzkumu.

Vzhledem k tomu, že jsem jako pedagogický pracovník měla možnost vyzkoušet vzdělávací systém ČR i SRN a znala tak svůj postoj k oběma edukačním systémům, zajímalo mě, jak na úroveň a možnosti vzdělávání cizích jazyků nahlíží žáci i jiní učitelé.

I. TEORETICKÉ POZNATKY

1 SPECIFIKA VZDĚLÁVACÍCH SYSTÉMŮ Z POHLEDU VÝUKY CIZÍHO JAZYKA

1.1 Základní vzdělávání v ČR

Základní vzdělávání v České republice zahrnuje primární a nižší vzdělávání. Účastí v základním vzdělávání plní žáci povinnou školní docházku. Od roku 1996/1997 činí délka povinné školní docházky i základního vzdělávání 9 let. Děti ve věku povinné školní docházky (6–15 let) navštěvují převážně základní školu. Základní škola má dva stupně: první stupeň tvoří 1. až 5. ročník (odpovídá ISCED 1)¹ a druhý stupeň 6. až 9. ročník (odpovídá ISCED 2). Žáci, jejichž rodiče o to požádají a kteří vyhoví podmínkám přijímacího řízení, mohou počínaje 6. nebo 8. ročníkem plnit povinnou školní docházku na víceletém gymnáziu, popř. na osmileté konzervatoři. Úspěšným ukončením povinné školní docházky (vzdělávacího programu základní vzdělávání) dosahuje žák od roku 2005 stupně základní vzdělání (ISCED 2A). Vysvědčení jsou od tohoto roku opatřena doložkou o získání tohoto stupně vzdělání.

Vzdělávání ve veřejných a státních základních školách je bezplatné.^[KJ1] Do školy jsou přijímáni žáci, kteří k 1. září příslušného školního roku dovršili šest let věku. Není-li dítě v tomto věku pro školu zralé, což se zjišťuje při zápisu, navštěvuje buď dále mateřskou školu, nebo přípravnou třídu. Přípravné třídy zřizují školy základní. Přípravné třídy mají malé počty

---

¹ International Standard Classification of Education – Mezinárodní klasifikace pro vzdělávací programy. Klasifikace vzdělávání je mezinárodně platný standard pro pojmenování stupňů školního vzdělávání tak, aby mohly být shodným způsobem srovnány mezi jednotlivými státy (protože má každý stát jiný systém vzdělávání a pojmenování). První verze standardu ISCED byla vypracovaná v roce 1976.

V současné době má klasifikace ISCED celkem 7 úrovní (ISCED0 až ISCED6), které mohou mít dále vnitřní členění A až C. Aktuální verze je ISCED 2011.

žáků, s nimiž pedagogové pracují individuálně, někdy využívají i asistenta. Z přípravných tříd vstupují do základních škol průměrně asi 2 % žáků.²

V souladu se vzdělávacím programem lze na výuku některých předmětů dělit třídy na skupiny, vytvářet skupiny žáků ze stejných nebo různých ročníků nebo spojovat třídy. Počet skupin a počet žáků ve skupině se určí zejména podle prostorových, personálních a finančních podmínek školy, podle charakteru činnosti žáků, v souladu s požadavky na jejich bezpečnost a ochranu zdraví a s ohledem na didaktickou a metodickou náročnost předmětu. Při výuce cizích jazyků je maximální počet ve skupině stanoven na 24 žáků.³

Týdenní hodinová dotace výuky cizích jazyků

Povinná týdenní hodinová dotace je v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále také jako RVP ZV) v souladu se zákonem stanovena takto:

Tabulka 1. Povinná týdenní hodinová dotace vyučovacích hodin cizího jazyka

I. STUPĚŇ		II. STUPĚŇ	
1. ročník	18–22 h	6. ročník	28–30 h
2. ročník	18–22 h	7. ročník	28–30 h
3. ročník	22–26 h	8. ročník	30–32 h
4. ročník	22–26 h	9. ročník	30–32 h
5. ročník	22–26 h		

Zdroj: RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

V rámci učebního plánu může výuka probíhat v menších celcích než je vyučovací hodina nebo naopak v blocích.

² NEBŘENSKÝ, J. 2018. Statistická ročenka MŠMT – Celkový přehled o vzdělávání České republiky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online] © 2013–2019 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: www.msmt.cz

³ Nejvyšší možný počet žáků na jednu třídu je stanoven vyhláškou č. 48/2005 Sb., tato vyhláška uvádí maximální počet dětí 30. V průměru je ale počet žáků nižší. Dle OECD je průměrný počet žáků ve třídě nižšího sekundárního stupně 22. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38827/>

1.2 Základní vzdělávání v Německu

Právo na vzdělání zaručuje Ústava. V souladu s federálním systémem zodpovídají za vzdělávání jednotlivé spolkové země. Všeobecná povinná školní docházka trvá ve většině spolkových zemí 9 let, ve čtyřech zemích trvá 10 let (Berlin, Bremen, Hessen, Nordrhein-Westfalen). Na ni navazující povinná příprava na povolání trvá tři roky a probíhá pouze jeden nebo dva dny v týdnu.

Základní školy (něm. Grundschulen)

Jedná se o primární stupeň. Základní školy zahrnují první čtyři roky povinné školní docházky, v Berlíně a Braniborsku jsou základní školy šestileté. Navštěvují je všechny děti ve věku 6 až 10 (12) let. Zapsáno do první třídy může být i dítě mladší šesti let, které ale šestý rok završí během následujícího školního roku. V prvních dvou ročnících vyučuje převážně pouze třídní učitel. Počínaje 3. ročníkem vyučují některé předměty postupně učitelé na jejich výuku specializovaní, což umožňuje žákům lépe se připravit na výuku na nižším sekundárním stupni. Úkolem základní školy je zprostředkovat žákům vědomosti nezbytné pro pokračování na školách dalších stupňů, seznamovat je s okolním světem, rozvíjet jejich psychomotorické a sociální dovednosti, jejich schopnost samostatně myslet, učit se a pracovat. Učební plány obsahují tradičně zpravidla němčinu, matematiku, vlastivědu, umění, hudební a tělesnou výchovu, v posledních letech také cizí jazyky. Předmět vlastivěda (Sachunterricht) je třeba chápat široce, jako základy přírodních a sociálních věd; v jednotlivých spolkových zemích se jeho obsah liší; jeho původní název byl doslova vlastivěda (Heimatkunde), v některých spolkových zemích nese oba názvy (Heimatund Sachunterricht). Na úrovni primárního a preprimárního vzdělávání dochází v posledních letech, zvláště na základě doporučení iniciativy Forum Bildung, k rozvoji celodenních škol a tzv. vzdělávacích domů.⁴ Na preprimárním stupni připadá na vychovatele (včetně pomocných sil) průměrně 11 dětí, na primárním stupni na učitele 19 žáků, na nižším sekundárním stupni 16 žáků, stejně jako

---

⁴ EDELSTEIN, B. 2013. *Das Bildungssystem in Deutschland: Bildungseinrichtungen, Übergänge und Abschlüsse* [online]. 23. 7. 2013 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/gesellschaft/bildung/zukunft-bildung/163283/das-bildungssystem-in-deutschland>

na postsekundárním, neterciárním; na terciárním stupni je to 12 studentů na vyučujícího, což je spolu s oblastí předškolní výchovy příznivější, než činí průměr OECD v roce 2015 a 2016.⁵

Ve 4. ročníku se mladí žáci musí rozhodnout, jak budou dále pokračovat. Mohou si zvolit z následujících variant sekundárního stupně: Hauptschule, Realschule a Gymnasium.

Hauptschule zahrnuje obvykle 5. až 9. ročník, poskytuje všeobecné vzdělávání a zprostředkovává přístup na další vzdělávání. Tento typ není příliš využíván a často bývá označován jako „zbytková škola“, tj. škola pro méně nadané žáky. V současnosti tento typ škol navštěvují např. děti migrantů, které mají částečnou jazykovou bariéru. Realschule zahrnuje 6 let studia a ukončení této školy je předpokladem pro další vzdělávání na středních a odborných školách, dále také na gymnáziích. Délka studia Gymnasia je 9 let. Nejčastěji se jedná o 5. až 13. ročník. Zakončení tohoto typu školy je maturita⁶, která jako jediná zkouška umožňuje hlásit se na vysokou školu. Vstup na vysokou školu je umožněn i velmi nadaným žákům z Realschule, kteří ale musí složit na gymnáziu maturitní zkoušku.⁷

1.3 Organizace výuky cizího jazyka v ČR

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka. Vzdělávání v cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).⁸

Současný trend prosazuje výuku prvního cizího jazyka, zpravidla angličtiny, již od raného věku. Již v mateřských školách je nabídka anglické výuky hrou. Od školního roku 2006/2007 je zavedena povinná výuka prvního cizího jazyka (angličtiny) od 3. ročníků základních škol. Jedná se minimálně 3 hodiny týdně. Anglický jazyk je možné vyučovat také od 1. ročníku základních škol. Názory na tento evropský trend se ale velmi liší. Podle Jílkové

---

⁵ OECD. 2017. Ländernotiz. Bildung auf einen Blick 2017. Deutschland: OECD Publishing. *OECD* [online]. 11. 9. 2018 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EAG2017CN-Germany-German.pdf>

⁶ Německy: Das Abitur.

⁷ EDELSTEIN, B. 2013. *Das Bildungssystem in Deutschland: Bildungseinrichtungen, Übergänge und Abschlüsse* [online]. 23. 7. 2013 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/gesellschaft/bildung/zukunft-bildung/163283/das-bildungssystem-in-deutschland>

⁸ MŠMT. 2013. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: MŠMT. 142 s. © 2013–2019 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/29397/>

(2005) se v mnoha zemích projevuje snaha začít s výukou jazyka co nejdříve, avšak pedagogi nejsou zajedno, zda má toto jednání pro žáky pozitivní přínos. V komparaci s Ausubel (Najvar 2010) v šedesátých letech tvrdil, že děti v mladším věku si lépe osvojí výslovnost než starší studenti, avšak v dalších aspektech cizího jazyka při stejné době výuky jazyka postupují pomalejším tempem. Avšak koncem osmdesátých let již došlo k celkové proměně, kdy se pedagogové zaměřili spíše na rozdíly mezi věkovými skupinami a různé cíle výuky cizího jazyka. Spolsky (Najvar, 2010b, s. 35) věří, že nezáleží, zda jsou lepšími studenty mladší či starší žáci, ale jaké cíle jsou vhodné u různých věkových skupin a jaké podmínky vedou u kterých věkových skupin k většímu úspěchu učení se jednotlivým oblastem druhého jazyka.

Časová dotace na první cizí jazyk je na prvním stupni 9 vyučovacích hodin a na druhém 12. Další cizí jazyk je od školního roku 2013/2014 vymezen jako součást vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Tabulka 2. Časová dotace cizího jazyka v ČR (Počet hodin týdně)

I. STUPĚŇ					
ROČNÍK	1.	2.	3.	4.	5.
POČET HODIN (první cizí jazyk)	0/1	0/1	3	3	3
II. STUPĚŇ					
ROČNÍK	6.	7.	8.	9.	
POČET HODIN (první cizí jazyk)	3	3	3	3	
POČET HODIN (druhý cizí jazyk)	-	2/0	2/3	2/3	

Zdroj: Ministerium für Schule und Bildung des Landes

Škola zařazuje další cizí jazyk podle svých možností nejpozději od 8. ročníku v minimální časové dotaci 6 hodin. Možnost je také zařadit ho v 7. ročníku (tzn. výuka bude probíhat po dvou hodinách týdně). Vzhledem k posilování významu výuky cizích jazyků musí škola daných 6 disponibilních hodin využít pouze pro výuku dalšího cizího jazyka, nebo v odůvodněných případech pro upevňování a rozvíjení cizího jazyka.⁹[KJ2] Možností je například výuka cizího jazyka v 1. a 2. ročníku po jedné vyučovací hodině týdně.

⁹ MŠMT. 2013. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: MŠMT. 142 s. © 2013–2019 [cit. 2018-11-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/29397/>

1.4 Organizace výuky cizího jazyka v ČR

Do 90. let minulého století se vyučoval první cizí jazyk (převážně angličtina) v německých školách od 5. ročníku, tedy po ukončení základní školy. Pouze v Sársku se vyučovala od 3. ročníku francouzština. Tato situace se změnila ve školním roce 1998/99, když školy v Hamburku začaly vyučovat od 3. ročníku angličtinu. Od školního roku 2004/05 se nabízí v celém Německu jako první cizí jazyk výuka angličtině, v 9 spolkových zemích také francouzštině a italštině, v Durynsku ruštině. Méně často začíná výuka prvnímu cizímu jazyku (angličtině) již v 1. ročníku. Výuka cizím jazykům na nižším sekundárním stupni navazuje na výuku na základních školách.¹⁰

Druhý cizí jazyk bývá zaváděn na školách nižšího sekundárního stupně od 7. ročníku. Na gymnáziu od 6. ročníku. Cizí jazyky jsou zaváděny částečně také jako vyučovací jazyky v jiných předmětech – bilingvní formou se vyučují např. fyzika, chemie a biologie.¹¹

K výjimkám z obecného pravidla o užívání němčiny jako úředního jazyka a němčině jako vyučovacím jazyce v oblasti školství patří vedle řady soukromých škol všechny bilingvní školy a třídy, dále výuka v jiné mateřštině než němčině a doučování pro žáky s jinou mateřštinou než němčinou. V roce 1998 podepsalo Německo Evropskou chartu regionálních a menšinových jazyků, kterou využívá pro dánštinu, fríštinu, lužičtinu, romštinu a dolnoněmčinu (tj. nářečí v severní části Německa). V severoněmeckých zemích je součástí učebních plánů na základních, středních a vysokých školách a ve vzdělávání dospělých romština, fríštinu a dolnoněmčina. Děti dánské menšiny ve Šlesvicku-Holštýnsku mohou místo veřejných všeobecně vzdělávacích škol navštěvovat náhradní soukromé školy, pokud odpovídají svými výchovnými a vzdělávacími cíli typům školy uvedeným ve školském zákoně této země. Výuka na těchto školách probíhá v dánštině, němčina je zpravidla povinným předmětem od 2. ročníku. Rodiče se mohou rozhodnout, zda jejich děti budou navštěvovat dánskou menšinovou školu. Děti lužickosrbské menšiny v Braniborsku a Sasku jsou vyučovány na lužickosrbských a jiných školách v lužičtině jako mateřštině, jako druhému jazyku nebo jako cizímu jazyku. I zde mohou rodiče rozhodnout, zda budou jejich děti navštěvovat lužickosrbské školy, v nichž je lužičtina povinným a částečně i vyučovacím předmětem.

---

¹⁰ Fremdsprachen. *Kultusminister Konferenz* [online]. 2018 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.kmk.org/themen/allgemeinbildende-schulen/unterrichtsfacher/fremdsprachen.html>

¹¹ Fremdsprachen am Gymnasium. *Ministerium für Kultus, Jugend und Sport Baden-Württemberg* [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.km-bw.de/Len/Startseite/Schule/Fremdsprachen>

Pro srovnání české a německé hodinové dotace jsem si zvolila hodinovou dotaci pro jazyky bavorského školského systému, konkrétně Realschule, protože se obsahově nejvíce blíží českému druhému stupni základních škol. Sami Němci považují bavorský školský systém za ten nejlepší. Přehled je aktualizován ke dni 1. srpna 2018 a vychází ze souborů zákonů dostupné na stránkách Bavorské státní kanceláře.¹²

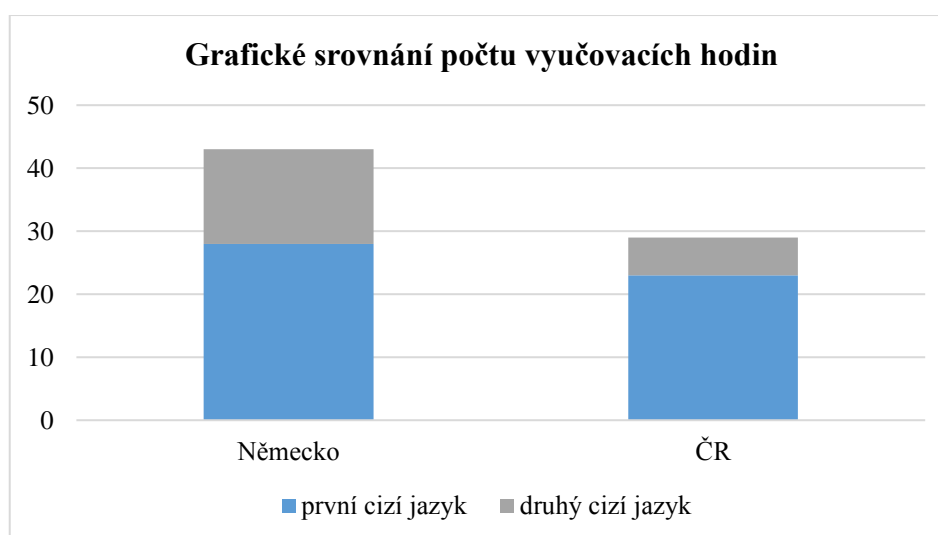
¹² Bayerische Staatskanzlei. *Bayern-Recht* [online]. 2018 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: http://www.gesetze-bayern.de/Content/Pdf/BayRSO-ANL_1?all=False

Tabulka 3. Časová dotace cizího jazyka v SRN (Počet hodin týdně)

I. STUPEŇ					
ROČNÍK	1.	2.	3.	4.	5.
POČET HODIN (první cizí jazyk – AJ)	0	0	2	2	5
II. STUPEŇ					
ROČNÍK	6.	7.	8.	9.	10.
POČET HODIN (první cizí jazyk)	4	4	4	3	4
POČET HODIN (druhý cizí jazyk- nejčastěji FJ)	-	4	3	4	4

Zdroj: Bayerische Staatskanzlei

Ačkoliv jsou oba státy členy Evropské unie, která od listopadu 2005 začala prosazovat vícejazyčnost a doporučuje, aby každý občan EU hovořil dvěma cizími jazyky, stále v rámci výuky cizích jazyků dochází nejednotnosti. Pokud porovnáme obě tabulky, zjistíme, že časová dotace na jazyky je v obou státech značně diferenciovaná. Prvnímu cizímu jazyku je u nás věnováno celkem 23 hodin, pokud započítáme i disponibilní hodiny. V Německu je tento počet o 5 hodin vyšší. U druhého cizího jazyka, což je u nás nejčastěji němčina a v Německu pak francouzština, je tento rozdíl ještě markantnější. Druhému cizímu jazyku je u nás celkem věnováno 6 hodin, v Německu (v Bavorsku) je to více než dvakrát tolik. Zde se běžně odučí 15 hodin druhého cizího jazyka.

Graf 1. Grafické srovnání počtu vyučovacích hodin

1.5 Školní klasifikace zkoumaných systémů

Výsledky hodnocení a klasifikace uvádí škola na vysvědčení. Hodnocení a klasifikace žáků se v České republice řídí především ustanoveními zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění č. 82/2015 Sb. a vyhlášky MŠMT ČR č. 13/2005 ve znění vyhlášky č. 400/2009 Sb. Při vyučování se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáků v jednotlivých vyučovacích předmětech. Celková klasifikace žáků v jednotlivých předmětech se uskutečňuje na konci prvního a druhého pololetí. Prospěch žáků v jednotlivých vyučovacích předmětech je klasifikován těmito stupni:

Tabulka 4. Školní klasifikace zkoumaných systémů

Česká republika		Německo	
1 – výborný	Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti naprosto uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi	1 – velmi dobře	Pro výrazně nadstandardní výkon.
2 – chvalitebný	Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně.	2 – dobře	Pro výkon zcela odpovídající požadavkům.
3 – dobrý	Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery.	3 – uspokojivě	Pro výkon zhruba odpovídající požadavkům.
4 – dostatečný	Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery.	4 – dostatečně	Pro výkon s některými nedostatky, komplexně však stále ještě odpovídající požadavkům.
5 – nedostatečný	Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery.	5 – nedostatečně	Pro výkon, který neodpovídá požadavkům, ale naznačuje, že žák má základní znalosti a že nedostatky lze v přiměřené lhůtě odstranit.
		6 – velmi špatně	Pro výkon, který neodpovídá požadavkům základní znalosti žáka, znalosti jsou neúplné a v krátké lhůtě obtížně splnitelné.

Podle § 51¹³ je možné hodnotit žáka klasifikačním stupněm (viz výše), slovně nebo kombinací obou možností. V tomto případě záleží na řediteli školy a školské radě. V případě slovního hodnocení musí škola v případě přestupu žáka na jinou školu, převést toto hodnocení na klasifikační stupně.

Slovní hodnocení se často objevuje na školách s alternativním vzdělávacím programem nebo u škol, které se zaměřují na vzdělávání žáků se specifickými potřebami. Slovním hodnocením lze postihnout schopnosti, dovednosti a snahu žáka, což může některé žáky více motivovat k práci. Podle předsedy Asociace pedagogů základního školství Jaroslava Štercla není slovní hodnocení tak stresující a motivuje žáky k lepším výkonům. Přesto ale většina škol zůstává u běžné klasifikace hlavně z důvodu náročnosti pro pedagogy.¹⁴

Dokladem o dosažení základního vzdělání je vysvědčení o úspěšném ukončení 9. (příp. 10.) ročníku základního vzdělávání, resp. 2. ročníku šestiletého gymnázia, resp. 4. ročníku osmiletého gymnázia či osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře, nebo vysvědčení vydané po úspěšném ukončení kursu pro získání základního vzdělání. Tato vysvědčení jsou opatřena doložkou o získání stupně základního vzdělání. V posledním roce plnění povinné školní docházky (resp. v 5. či 7. ročníku) vydá škola žákovi výstupní hodnocení. Hlavním obsahem výstupního hodnocení je vyjádření o dosažené výstupní úrovni vzdělání, představuje celkové zhodnocení základního vzdělávání žáka.

Jeden z rozdílů obou systémů je ten, že žáci v Německu postupují z prvního do druhého ročníku automaticky, tzn. nemohou opakovat první ročník pro nezvládnutí učiva. Počínaje druhým ročníkem jsou děti zařazovány do tříd podle kvality svých znalostí. V prvních dvou ročnících jsou žáci často hodnoceni pouze slovně, na konci druhého ročníku jsou hodnoceni klasifikačním stupněm. Od pátého a šestého ročníku je potom zařazena tzv. etapa pozorování, podpory a orientace žáků na volbu dalšího vzdělávání či specializaci na určité předměty. Od sedmého ročníku se školy dále diferencují z hlediska profilace předmětů a specializace žáku podle toho, o jaká závěrečná osvědčení usilují. Existují ale i školy, které nabízí jediný typ vzdělávání.¹⁵ Hodnocení na veřejných školách probíhá podobně jako v našem vzdělávacím

---

¹³ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. Poslední revize 27. 2. 2006 [cit. 2018-01-03].

Dostupné z: http://www.msmt.cz/Files/HTM/Skolskyzakon_561_2004Sb.htm

¹⁴ Český rozhlas. 2016. Česká škola: Slovní hodnocení na vysvědčení. *Český rozhlas* [zvukový záznam]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2016/01/cesky-rozhlas-slovni-hodnoceni-na.html>

¹⁵ VLACH, R. Ch. 2012. Vorsicht Schule. *Deutsch als Fremdsprache* [online]. 2012 [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://www.deutsch-als-fremdsprache.de/daf-links/Laender_daten/Vorsicht_Schule.doc

systemu. Na všech typech škol a na všech úrovních jsou výkony žáků průběžně sledovány písemnými testy, hodnocením ústního projevu a plněním praktických úkolů. Postup žáka do dalšího ročníku je podmíněn splněním určitých minimálních požadavků.

2 PROFESNÍ NÁROKY NA PRÁCI UČITELE V DANÉM ŠKOLSKÉM SYSTÉMU

Učitel cizího jazyka základní školy v České republice (dále ČR) získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů. Učit ovšem může i osoba nesplňující podmínky odborné kvalifikace, ale jedná se pouze o výjimečné případy, které jsou uvedeny v zákoně.^{16 17} Zaměstnavatel, v tomto případě školské zařízení, musí prokázat, že sháněl do svých řad odborně kvalifikovaného pedagoga, ale neúspěšně. Zaměstnavatel musí doložit skutečnou snahu při hledání pedagoga např. zveřejněním nabídky práce na webových stránkách, spoluprací s úřadem práce atd. V současnosti se ČR potýká s nedostatkem pedagogů, proto by se podle ministerstva¹⁸ mohli ve školách objevit učitelé bez pedagogického vzdělání.

Stejný problém se týká i německého vzdělávacího systému, kde k roku 2018 chybělo až 40 tisíc kvalifikovaných učitelů.¹⁹ I zde je kladen velký důraz na vysokoškolské studium. Učitelé všech stupňů škol, kromě předškolní výchovy a učňovských zařízení, se vzdělávají na vysokých školách. Německo má tradičně zavedený tzv. konsekutivní model, studium rozdělené na dvě fáze: odborné, tj. vzdělávání v oblasti výchovné, společenskovední a v předmětech aprobace, včetně oborové didaktiky a školní praxe; studium se uzavírá první státní zkouškou. Druhá fáze, tzv. přípravná služba, zahrnuje pedagogickou činnost na školách a doplňující vzdělávání ve studijním semináři; studium končí druhou státní zkouškou. Délka první fáze je 3 až 5 let, přípravná fáze (Vorbereitungsdienst) trvá 18 až 24 měsíců v závislosti na spolkové zemi. Přípravná fáze je povinná a placená přípravná služba ve škole, aby získali svou druhou státní zkoušku. Tato zkouška je podmínkou pro získání pozice trvalého zaměstnání na pozici učitele, není však jeho zárukou.²⁰ Vzdělání ovšem není vždy obligatorní. V případě,

---

¹⁶ ČŠI. 2015. Metodická informace – Kvalifikovanost dle zákona o pedagogických pracovnících. *Česká školní inspekce* [online]. © 2017 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Poradna-QL/Poradna/Informace-pro-skoly/Metodicka-informace-kvalifikovanost-dle-zakona-o-p>

¹⁷ MŠMT. 2015. Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. *Ministerstvo mládeže, tělovýchovy a sportu* [online]. © 2013-2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/34286_1_1

¹⁸ MŠMT.

¹⁹ Deutscher Lehrerverband. Schlimmster Lehrermangel seit 30 Jahren. *Tageschau* [online]. 2018 [cit. 2019-02-03] <https://www.tagesschau.de/inland/lehrermangel-deutschland-101.html>

²⁰ Evropská komise/EACEA/Eurydice. 2015. *Profese učitele v Evropě: praxe, názory a přístupy*. Zpráva Eurydice. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-9492-089-8.

že se jedná o předmět, kde je trvalý nedostatek pedagogů, může jednotlivý spolkový stát upravit podmínky pro pedagogy individuálně. Tyto podmínky pro přijetí zaměstnance si může ve výjimečných případech upravit i konkrétní škola.²¹

---

²¹ DOLGACHOV, L. 2018. Lehrerinnen und Lehrer. Berufsbild und Tätigkeiten. *Anerkennung in Deutschland* [online]. 2018 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.erkennung-in-deutschland.de/html/de/lehrerinnen-lehrer.php>

3 VYUČOVACÍ METODY

3.1 Pojem „vyučovací metoda“

Výuková metoda je jednou z důležitých kategorií obecné didaktiky. Na vhodné volbě vyučovací metody, společně s výběrem organizačních forem výuky, výukových materiálů apod., záleží efektivita celého vyučovacího procesu. Pomocí vyučovací metody je možné realizovat interakci mezi žákem a pedagogem. Jedná se o „*koordinovaný systém činností učitele vedoucí žáka k dosažení stanovených vzdělávacích cílů.*“²²

Existuje několik odborníků, kteří výukovou metodu definují a vymezují. Mezi nimi i český didaktik Mojžíšek, který již v 70. letech 20. století stanovil základní kritéria, která by měla metoda splňovat. Měla by být mimo jiné informačně nosná (tzn. předá nezkreslené plnohodnotné informace a dovednosti); formativně účinná (tj. rozvíjí poznávací procesy); racionálně a emočně působivá (tj. strhne, aktivizuje žáka k prožitku učení a poznávání); respektující k systému vědy a poznávání; výchovná (tj. rozvíjí morální, sociální, pracovní a estetický profil žáka); přirozená ve svém průběhu a důsledcích; použitelná v praxi, ve skutečném životě (tj. přibližuje školu životu); adekvátní žákům a k učitelům aj.

Maňák a Švec²³ charakterizují vyučovací metodu jako „*cestu žáků podporovaných a vedených učitelem k osvojení příslušných výchovně-vzdělávacích obsahů.*“

Skalková²⁴ vidí vyučovací metody jako způsoby záměrného uspořádání činností jak učitele, tak žáka, které vedou ke stanoveným cílům.

Pedagog současné doby má k dispozici nepřehledné množství vyučovacích metod, které zkvalitňují jeho pedagogické působení. Je ale nutné umět tyto metody vhodně vybrat a použít v edukačním procesu.

3.2 Výukové metody cizích jazyků

Výukové metody prošly v průběhu své historie celou řadou změn, tyto změny jsou ovlivňovány hlavně potřebami žáka. Existuje široká škála vyučovacích metod. Jednotlivé

---

²² PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. a kol. 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-722-8.

²³ MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. *Výukové metody*. Brno: PdF MU. ISBN 80-7315-039-5.

²⁴ SKALKOVÁ, J. 1999. *Obecná didaktika*. 1. vyd. Praha: ISV nakladatelství. ISBN 80-7178-127-4.

metody se od sebe mohou velmi lišit, ale někdy bývají i dosti podobné. Pro každého učitele je důležité mít přehled o variantách a možnostech vyučovacích metod, ze kterých může volit. Vyučovací metody lze dělit podle různých kritérií.

3.2.1 Klasické metody

3.2.1.1 Metoda gramaticko-překladová

Kořeny této metody sahají až ke středověké výuce latiny a svého rozkvětu dosáhla v období od poloviny devatenáctého století až do poloviny dvacátého století.²⁵ Hojně se rozšířila na gymnázia. Pozornost se zaměřuje hlavně na upevnění a pochopení mluvnice. Důsledkem toho se zvládnutí jazykových dovedností výrazně omezilo pouze na čtení a překládání textu. Tato metoda klade důraz na psaný jazyk, který ovšem není autentický, ale je upravený podle potřeby dané úrovně a probírané gramatické oblasti. Hojně se využívá mateřský jazyk, včetně překladu do i z cílového jazyka.

Vyučování touto metodou se dělí na několik fází. Jedná se o tzv. úvodní fázi, která je teoretická a seznamuje žáka s vybranou gramatikou, tj. stanoví gramatická pravidla. Následuje fáze procvičovací, kde žák postupně sestavuje obtížnější věty a upevňuje si tak gramatické pravidla. Poslední fáze, tzv. Auswendungsphase²⁶, obsahuje plynulé čtení, psaní a překlady z/do konkrétního jazyka.²⁷

K typickým cvičením této metody budou tedy patřit např. překlady jednotlivých vět z mateřského do cizího jazyka, dále překlady delších pasáží cizojazyčného textu, překlady a čtení částí literárních děl z cizojazyčného do mateřského jazyka, čtení s porozuměním. Další možností je psaní výtahů z literárních textů, statí a diktátů.

Kritické reakce na gramaticko-překladovou metodu se objevily ve světě na konci 19. století a souvisely s reformním hnutím. Cílem kritiky byla hlavně pasivita žáků, kteří touto metodou nejsou vedeni k tvořivosti, a je potlačena jejich schopnost komunikace. U nás se tato velmi často kritizovaná metoda udržela až do 60. let 20. století, kdy nastalo určité politické uvolnění, které souviselo s Pražským jarem 1968. I přes jisté nedostatky a kritiku se tato metoda

---

²⁵ HANUŠOVÁ, S. 2006. *Metody cizojazyčné výuky*. [online]. Brno: Pedf MU, 2006 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>

²⁶ Přeloženo do českého jazyka - fáze využívací

²⁷ NEUNER, G. a H. HUNFELD. 1993. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung*. Kassel: Universität Kassel. s. 21.

na školách objevuje i dnes.²⁸ „Je pravděpodobné, že metoda, či některé její aspekty, přetrvávají v cizojazyčném vyučování pro nenáročnost z hlediska učitele. Učitel totiž v rámci metody nemusí mluvit neustále v cizím jazyce, nemusí zvažovat vhodné formy práce a nemusí vytvářet doplňující materiály. Metoda také bývá často oblíbena u dospělých, kteří typické gramaticko-překladové postupy znají z vlastních školních let a často mají pocit, že v osvojování jazyka úspěšně postupují. Ve skutečnosti však neodlišují skutečné jazykové kompetence od schopnosti manipulovat s jazykovým materiálem podle daného vzoru.“²⁹

Kritické statě vedly k prosazování a vývoji nové metody.

3.2.1.2 Metoda přímá

Tato metoda vznikla v 80. letech 19. století jako nástupce gramaticko-překladové metody. Přímou metodu prosadilo reformní hnutí a současně se vznikem této metody bylo ustanoveno fonetiky 6 článků Mezinárodní fonetické asociace (dále jen IPA). Tyto články se měly stát zásadami pro výuku cizích jazyků.³⁰

Cílem této metody je aktivní výuka cizího jazyka, v které jde především o komunikaci a interakci žáků a učitele. Do popředí se tedy místo psané podoby preferuje mluvená podoba jazyka. V této metodě jde především o používání běžných každodenních obrátů, induktivní výuku gramatiky, nahrazení překladu názornými ukázkami nebo výkladem v cílovém jazyce. Přímá metoda bývá někdy nazývána metodou Berlitzovou, podle Maxmilliana Berlitze, zakladatele úspěšné sítě jazykových škol.³¹

Typická cvičení přímé metody jsou „otázky a odpovědi“, mluvní cvičení, doplňovací cvičení, učení se písniček, básní a rýmů zpaměti.³²

Hlavním nedostatkem byla představa, že osvojování cizího jazyka probíhá stejně jako osvojování jazyka mateřského. Z výuky byl také zcela vyloučen mateřský jazyk a překlad,

---

²⁸ ZELINKOVÁ, Š. 2013. *Pohled na metody výuky cizích jazyků 20. století* [online]. Praha: Lingvistika, 2013 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://lingvistikapraha.ff.cuni.cz/sbornik>

²⁹ HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. *Metody cizojazyčné výuky. Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://home.zcu.cz/~jlang/filling/issues/0001/chauslerova,novakova.html>

³⁰ Vgl. NEUNER, G. a H. HUNFELD. 1993. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung*. Kassel: Universität Kassel. s. 33.

³¹ HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. *Metody cizojazyčné výuky. Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://home.zcu.cz/~jlang/filling/issues/0001/chauslerova,novakova.html>

³² NEUNER, G. a H. HUNFELD. 1993. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung*. Kassel: Universität Kassel. s. 42.

což mělo za následek zbytečně komplikované vysvětlování banálních gramatických jevů. Ve výuce se nereflektovaly rozdíly mezi mateřským a cizím jazykem, což zpomalovalo proces učení. Přímá metoda vyzdvihovala komunikační cíl, přitom však zapomínala na cíle jiné, například znalost literatury (žáci nebyli schopni analyzovat složitější text). Metoda také vyžadovala učitele s perfektní znalostí mluveného jazyka a kulturního prostředí dané jazykové oblasti, jehož nebylo snadné najít. Důraz na mluvený jazyk vyžadoval malý počet žáků a vysoký počet hodin, což bylo pro veřejný školský systém neúnosné. Z tohoto důvodu se vyučování přímou metodou udržovalo a dosud udržuje na soukromých školách.³³

3.2.1.3 Metoda audiolingvální

Metoda audiolingvální, často nazývaná také jako audioorální, vznikla ve 40. letech ve Spojených státech amerických a u jejího zrodu stáli známí američtí lingvisté: Bloomfield, Fries, Lado a Skinner. Tato metoda klade důraz na mluvený jazyk, vylučuje mateřský jazyk z vyučovacího procesu a zaměřuje se na drilová cvičení, která jsou založena na principech podmiňování a mají přinést žádoucí výsledek skrze zpětnou vazbu, jež reaguje na daný stimul.³⁴ Spočívá v napodobování a memorování modelových vět poslechem nahrávek z kazety/CD nebo přímo od učitele. Přičemž věty a texty jsou vybírány ze situací všednodenního života. Charakteristickým znakem metodické koncepce audiolingvální metody je přednostní výuka poslechu s porozuměním a mluvení před čtením a psaním. Gramatika je vyučována induktivně. Rozšiřování slovní zásoby je podmíněno zvládnutím jazykových struktur. Typické úkoly této metody nejsou přesně dány. Předpokladem je zařazování takových typů úkolů, které procvičují u žáků schopnost komunikovat v každodenních situacích, porozumět jak mluvčímu v přímém kontaktu s ním, tak i prostřednictvím nahrávek, filmů či rádia. Za zmínku stojí připomenout, že metoda audiolingvální je z prvních metod, která do výuky aplikovala soudobé technické pomůcky, jako byl gramofon, magnetofon a dále neméně významnou jazykovou laboratoř.³⁵ Dodnes je součástí výuky cizího jazyka práce s nahrávkou založené na tzv. trojtaktním principu

---

³³ HENDRICH, J. a kol. 1988. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN.

³⁴ HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. Metody cizojazyčné výuky. *Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/c-hauslerova_novakova.html

³⁵ BARNET, V. 1965. Audioorální metody vyučování jazykům a lingvistická teorie. *Slovo a slovesnost*. 26 (2), 186–191.

(podnět v podobě otázky určené k transformaci a vyslovené rodilým mluvčím, odpověď žáka v přestávce a zpětná vazba ve formě správného řešení).³⁶

Audiolingvální metodě je vytýkáno mechanické memorování jazykového vzoru a reprodukování předem určených, v zásadě stereotypních komunikativních reakcí na podnět. Kritizováno bylo také přetěžování paměti žáků. Kritice byla podrobena i role učitele, který se více či méně stává obsluhou technického zařízení a striktním dodržováním jednotlivých fází ve výuce nemá možnost přímo reagovat na situaci ve třídě. Podobně omezený ve svém projevu je také žák, kterému není umožněno se dostatečně kreativně realizovat.

3.2.1.4 Metoda audiovizuální

K behavioristickým metodám patří kromě audiolingvální metody také metoda audiovizuální. Tato metoda vznikla v 60. letech na základě teorií P. Cuberina a P. Rivenceho, profesora na Ecole Normale Supérieure, a inspirovala se strukturalismem F. de Saussura a tvarovou psychologií.³⁷ Její obsah se skládá hlavně z dialogů na téma běžného dne. Je tedy opět upřednostňován mluvená rovina jazyka nikoliv písemná stránka jazyka. Metoda hlavně využívá audiovizuálních prostředků. K pochopení situace slouží různé vizuální prostředky, jako jsou obrázky, diapozitivy, filmy apod. spojené se zvukovým doprovodem. Žák si nejdříve osvojí zvukovou podobu jazyka, je třeba se učit intonaci, melodii, rytmu a celému fonologickému systému jazyka, až poté se přistupuje ke čtení.³⁸ Ke kladům patří opět důraz na mluvenou řeč a také zaměření na význam. Jejimi nedostatky může být nejednoznačnost dešifrování situace z obrázku, často problematický přechod k samostatnému vyjadřování a nesystematický způsob podávání mluvnické látky.³⁹

Momentálně jsou behavioristické metody upřednostňovány ve výuce ortoepie, protože v tomto případě jde hlavně o memorování a dril.

---

³⁶ PODRÁPSKÁ, K. 2008. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. s. 121–122.

³⁷ SACARA-ONITA, A. 2014. *Die wichtigsten Methoden des Fremdsprachenunterrichts* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2014/n2/014.pdf>

³⁸ HENDRICH, J. a kol. 1988. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN.

³⁹ JELÍNEK, S. a kol. 1976. *Metodické problémy vyučování cizím jazykům*. Praha: SPN.

3.2.1.5 Metoda komunikativní

Tato metoda vznikla jako výsledek kritiky audiolingvální a audiovizuální metody. Kritici již dále nechtěli, aby metody byly monotónní a postavené na stejném schématu. V této nové metodě nejde jen o dril a imitaci procesů. Tato metoda staví na vzájemné komunikaci žáků a odmítá v hodinách mateřský jazyk.⁴⁰ Komunikativní přístup je založen na funkčním pojetí jazyka. Littlewood (1994) uvádí dvě nejvýznamnější implikace funkčního pojetí jazyka pro komunikativní přístup:

- a) Komunikativní přístup otvírá širší perspektivu pohledu na jazyk. Jazyk už není chápán jen ve smyslu jednotlivých struktur (gramatika, slovní zásoba), ale také ve smyslu funkcí, které vykonává.
- b) Komunikativní přístup otvírá širší perspektivu pohledu na osvojování jazyka. Nestačí, když učíme žáky manipulovat s jednotlivými strukturami. Musíme také rozvíjet strategie přiřazování těchto struktur jejich komunikativním funkcím v reálných situacích a reálném čase.

Důraz tato metoda tedy klade produkci i recepci cizího jazyka a snaží se o kreativní přístupy ve výuce. Variantou komunikativní metody jsou u nás vlastně tzv. aktivizující metody výuky. Tam patří např. didaktické hry.

Tato metoda dominuje i v současnosti a Rada Evropy ji v roce 1982 prohlásila za vhodnou ke všeobecnému užívání v cizojazyčném vyučování, i přesto se ale najdou kritici, které komunikativnímu přístupu něco vyčítají, mezi nimi např. Atkinson, který tvrdí, že vyloučení mateřského jazyka z výuky není přirozené. A právě užívání obou jazyků je prospěšným mezistupněm ve studiu cizího jazyka.⁴¹

---

⁴⁰ HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. Metody cizojazyčné výuky. *Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/chauslerova_novakova.html

⁴¹ ATKINSON, R. L. a kol. 2003. *Psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-640-3.

3.2.2 Alternativní metody

3.2.2.1 Sugestopedie

Konec 70. let byl ovlivněn názory sugestopedie (neboli superlearning) bulharského psychiatra Georgi Lozanova, jenž spojil různé prvky a techniky sugesce do pedagogického konceptu.⁴² Tato metoda není přímo aplikovaná/aplikovatelná na naše školské prostředí, ale některé prvky jsou pro nás zajímavé. Metoda je založena na neuvědomovaných psychických procesech a využívání pravé hemisféry. Základem metody je hojně využívání neuvědomovaných psychických procesů, hudby, pseudopasivity, infantilizace, pozitivní motivace, kreativity, fantazie a hry. Sugestopedie například hojně využívá relaxačních technik a motivujících postupů, jako je integrace prvků dramatické výchovy v jazykovém vyučování, využívání tzv. periferního učení (učitel by měl umístit ve třídě co nejvíce jazykového materiálu, který slouží nejen jako dekorace, ale i k posílení paměti), možnost tzv. hudby v pozadí (background music).⁴³

Sám Lozanov ale říká, že jeho metoda není vhodná pro všechny typy žáků. Ne všichni jsou také schopni přijmout některé zvláštnosti týkající se rolí žáka a učitele. Studenti v sugestopedických kurzech například dostávají novou identitu (jméno, povolání, bydliště), která jim má pomoci zbavit se zábran plynoucích z jejich skutečné identity. Učitel se chová ke studentům jako přísný rodič, studenti mají být poslušní jako děti, hovoří se o tzv. „infantilizaci“ studentů.⁴⁴ Kritici této metody tvrdí, že ačkoliv se jedná o metodu s dobrými výsledky, hlavně díky pozitivnímu klimatu ve třídě, neměla by to být jediná metoda výuky. Měla by sloužit spíše k odreagování a zmírnění únavy studentů.

3.2.2.2 T. P. R - Total Physical Response

T. P. R je popsána doktorem Jamesem Asherem. Je založena na nelingvistických reakcích na lingvistické podněty. Tato metoda byla zveřejněna kolem poloviny 70. let. Žák není zpočátku nucen hovořit, pouze vykonává pokyny učitele a tím dává najevo, že rozumí. Za každé

---

⁴² HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. Metody cizojazyčné výuky. *Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/chauslerova_novakova.html

⁴³ HANUŠOVÁ, S. 2006. *Metody cizojazyčné výuky*. [online]. Brno: Pedf MU, 2006 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>

⁴⁴ HANUŠOVÁ, S. 2006. *Metody cizojazyčné výuky*. [online]. Brno: Pedf MU, 2006 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>

správné pochopení pokynu, je žák pochválen a podpořen k další aktivitě. Po skončení tzv. tichého období může žák začít hovořit. Žák pak obvykle přejímá roli učitele a dává pokyny ostatním spolužákům. Metoda je vhodná hlavně pro děti, anebo pro aktivizaci žáků např. při únavě.⁴⁵

3.2.2.3 Metoda přirozená

Pro tuto metodu užíváme od roku 1901 také termín „přímá metoda“. V tomto roce byla přirozená metoda zavedena francouzským ministerstvem školství úředně do lyceí.⁴⁶ O rok později bylo totéž stanoveno v Německu.⁴⁷ Při výuce se klade důraz na mluvený jazyk a je žádoucí, aby všichni vyučující byli rodilými mluvčími daného jazyka nebo hovořili stoprocentně plynule. Bylo zakázáno užívat překladu a mateřského jazyka.⁴⁸ Což je často kritizováno, protože je zde velká náročnost na kvalifikaci vyučujících, která je pro tuto metodu často nedostatečná. Učitel by měl mít jistý talent, vůli, energii a schopnosti pracovat i s problémovými žáky v cizím jazyce, není proto jednoduché vést výuku pouze touto metodou. Přímá metoda klade důraz na mluvenou část jazyka a snaží se rozvíjet cizí jazyk podobným způsobem jako jazyk mateřský. Žáci si podvědomě osvojují slovní zásobu z běžných komunikačních situací.⁴⁹

3.2.2.4 CLL – Community Language Learning

Metodu CLL vyvinul Charles A. Curran ve Spojených Státech Amerických v polovině sedmdesátých let dvacátého století. Jak název metody naznačuje, žák se stává členem společnosti, která zahrnuje ostatní žáky a učitele, a učí se prostřednictvím interakce se společností. Učení se považuje za osobní rozvoj, a ne za dosažení cíle stanoveného učitelem. Sami žáci si vytváří syllabus podle svých zájmů. Úkolem učitele je pomáhat žákům dosáhnout

---

⁴⁵ HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. Metody cizojazyčné výuky. *Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/chauslerova_novakova.html

⁴⁶ HENDRICH, J. a kol. 1988. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN.

⁴⁷ WILHELM, M. 2006. *Die direkte Methode. Geschichte, Merkmale, Grundlagen und kritische Würdigung* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.daf.uni-mainz.de/Texte/lb-wilhelm.pdf>

⁴⁸ COOK, V. J. 2001. *Second Language Learning and Language Teaching*. 1st ed. Edmonton: Arnold. P. 262. ISBN 978-03-4076-192-2.

⁴⁹ WILHELM, M. 2006. *Die direkte Methode. Geschichte, Merkmale, Grundlagen und kritische Würdigung* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.daf.uni-mainz.de/Texte/lb-wilhelm.pdf>

cílů, které si stanovily. Během hodiny žáci sedí v kruhu a učitel stojí mimo něj. Každá hodina je nahrávána na magnetofon, v další lekci se o nahrávce diskutuje.⁵⁰

CLL využívá velké množství materiálních didaktických prostředků, ve kterém se učebnice téměř nepoužívají. K základním aktivitám vyučovacího procesu patří překlad, skupinová práce, nahrávání, transkripce, rozборы, volná konverzace mezi žáky navzájem a také učitelem.⁵¹ Metoda akcentuje psychologický a sociální aspekt vyučovacího procesu. Studenti jsou systematicky vedeni v rovině psychologické, osobnostní k tomu, aby se zbavili ostychu a ztratili zábrany při cizojazyčné komunikaci, což na mnohé může mít velmi příznivý dopad. Na druhé straně však zmíněný akcent způsobuje jisté zúžení pohledu na komplexnost pedagogického procesu a do značné míry vyvolává okleštění lingvistického i didaktického faktoru.⁵²

3.2.2.5 Ústní přístup a/nebo situační jazykové učení⁵³

Metoda tohoto jazykového učení vznikla ve 20. letech 20. století. Tuto metodu založili britští lingvisté Harold Palmer a A.S. Hornby, upřednostňovali jazykovou znalost. Cílem je prosazovat jazykovou činnost žáků, která by mohla nastat v reálném prostředí (cestování, nakupování, orientace v mapě aj.) K tomu jsou využívány vizuální pomůcky, metodické plakáty atd. Situační metody učí žáky řešit konkrétní reálné situace ze života, a ačkoli respektují požadavky učebních osnov (školního vzdělávacího plánu), často překračují akademický rámec školy. Podstatou situační metody je hledání postupů vedoucích k vyřešení nějaké konkrétní situace, problémového případu, který je žákům prezentován a předložen k řešení.⁵⁴

Mezi kritiky této metody patřil Chomsky, který tvrdil, že je tato metoda nesprávná, protože žáci se vlastně neučí pravidla tvoření vět, proto je pro ně pak obtížné sestavovat jedinečné neoposlouchané věty.⁵⁵

---

⁵⁰ CHODĚRA, R. a kol. 2000. *Výuka cizích jazyků na prahu nového století II*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 978-807-0421-574.

⁵¹ RIES, L. a E. KOLLÁROVÁ (eds.). 2004. *Svět cizích jazyků, Svet cudzích jazykov DNES, Inovační trendy v cizojazyčné výuce, Inovačné trendy v cudzozajznej výučbe*. Bratislava: DIDAKTIS. s. 188.

⁵² HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. Metody cizojazyčné výuky. *Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/chauslerova_novakova.html

⁵³ CHODĚRA, R. a kol. 2000. *Výuka cizích jazyků na prahu nového století II*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 978-807-0421-574. s. 90.

⁵⁴ MAŇÁK, J. a kol. 1997. *Alternativní metody a postupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1549-7.

⁵⁵ RHALMI, M. 2009. Situational Language Teaching (Oral Approach). *My English Pages* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.myenglishpages.com/blog/situational-language-teaching-oral-approach/>

II. PRAKTICKÉ POZNATKY

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Výzkumný záměr

V předchozích kapitolách mé práce jsem se zabývala teoretickými poznatky, které úzce souvisí s výukovým systémem obou porovnávaných zemí. Podala jsem přehled a stručnou charakteristiku těch výukových metod cizího jazyka, která jsou dle mého názoru klíčové a mohli by se objevit v odpovědích dotazníkového šetření.

Praktická část práce vychází z metodologie kvantitativního modelu a je zaměřena na výzkumné šetření, které proběhlo pomocí nástroje nestandardizovaného dotazníku pro žáky a učitele, který posloužil k získání poznatku o výzkumném problému, který vycházel z hypotetického tvrzení a byl podpořen teoretickou koncepcí v předchozích částech práce. Výzkumný vzorek tvořili respondenti z ČR a Německa, dotazník byl vždy určen žákům i vyučujícím cizího jazyka konkrétního státu. Výběry respondentů pro potřeby výzkumu byly zvoleny záměrně, kde faktory jako délka praxe a jiné nominální znaky nehrály významný faktor pro potřeby dalšího zpracování naměřených hodnot v dotazníkovém šetření.

Všechny dotazníky byly anonymní, dotazník pro žáky obsahoval 11 uzavřených otázek, 3 polouzavřené otázky, 1 otevřenou. Dotazník pro učitele byl o 2 otázky rozsáhlejší a obsahoval 11 uzavřených otázek, 3 polouzavřené a 3 otevřené otázky. Otázky č. 1 a č. 2 se shodovaly, zde jsem zjišťovala věk a pohlaví respondenta. Následující otázky se pak odlišovaly dle mého cíle výzkumu a byly směřovány tak, aby se potvrdily, či vyvrátily mnou stanovené hypotézy.

Vzory dotazníků pro všechny skupiny jsou v práci zařazeny jako přílohy.

4.2 Cíle práce a hypotézy

V této části naší práce jsme stanovili následující cíle:

- Popsat získané údaje z dotazníků, které byly určeny žákům a učitelům cizího jazyka v obou zemích.
- Zjistit a porovnat nejčastěji užívané metody obou zkoumaných zemí, porovnat možnosti praktického využití cizího jazyka na škole.
- Falsifikovat, zda stanovené deskriptivní hypotézy odpovídají aktuálním podmínkám v současném školství.

Hypotézy:

H1: Ve výuce cizího jazyka v ČR převažuje v hodině gramaticko-překládová metoda.

H2: Na české škole nejčastěji převládá ve výuce cizích jazyků mateřský jazyk.

H3: Žáci německých škol mají více praktických možností využívat cizí jazyk (výměnné pobyty, studijní pobyty apod.).

H4: Nedostatek financí významně ovlivňuje výběr výukových metod v ČR.

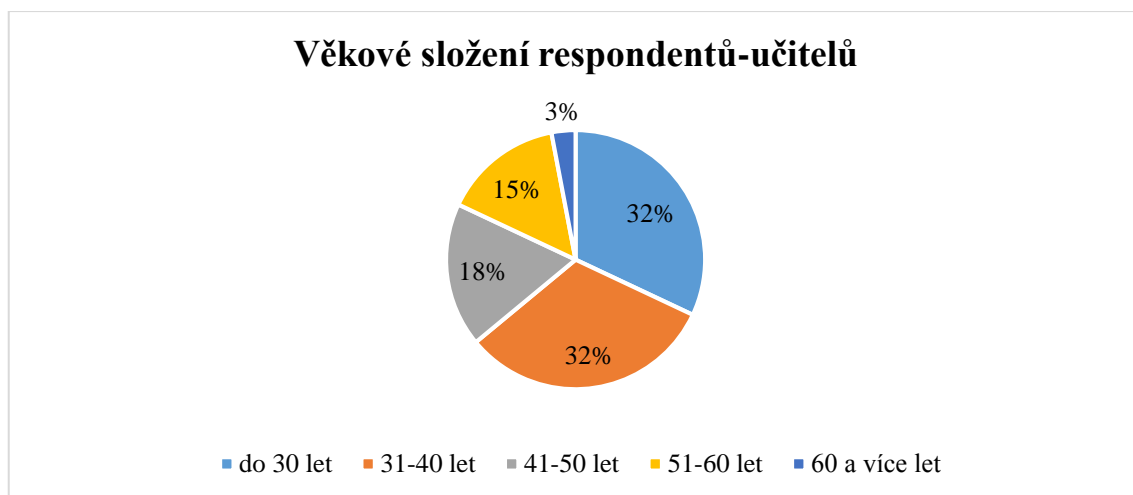
H5: Žáky ve výuce nejvíce baví hry a soutěže, ale nejsou pro ně nejpřínosnější metodou.

Výzkumný vzorek tvořilo celkem 252 respondentů ze strany žáků, z toho bylo 111 respondentů německého školství. Počet participujících učitelů na projektu byl celkem 121, z toho 49 německých pedagogů. V celém zkoumaném vzorku učitelů se objevilo pouze 23 mužů, z toho pouze 6 z ČR, což pro potřeby deskriptivního výzkumu nebylo statisticky významné a neovlivnilo naměřené hodnoty a prezentované výsledky výzkumu.

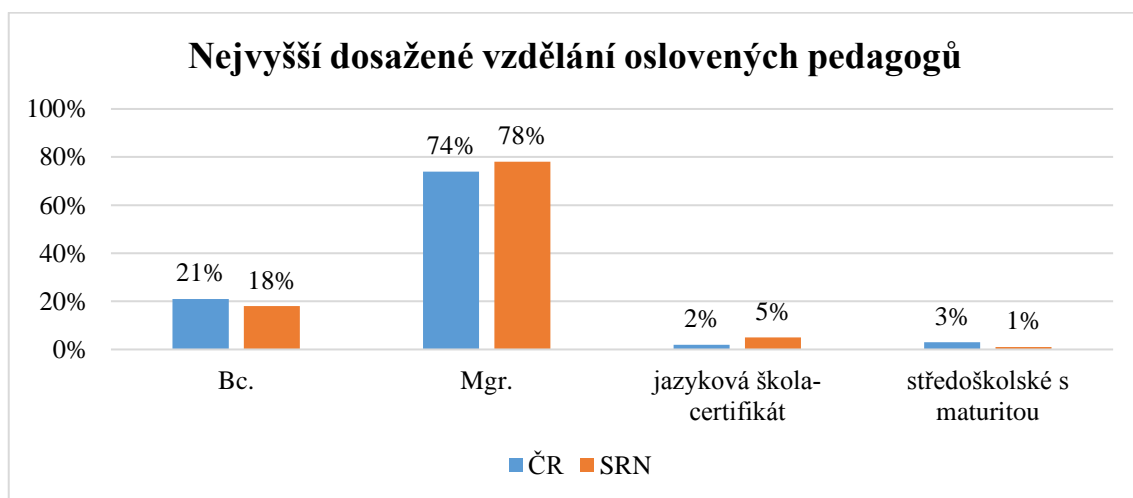
Sběr dat byl evidován elektronicky⁵⁶ i písemnou formou.

---

⁵⁶ SURVIO. Snadná tvorba dotazníků [online]. © 2012-2019 [cit. 2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

Graf 2. Věkové složení respondentů-učitelů

Graf 3. Dosažené vzdělání učitelů ČR i SRN

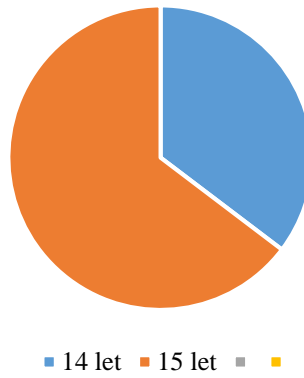
V mém dotazníku bylo zmíněno více možností dosaženého vzdělání, nicméně žádný z oslovených jiné možnosti nevybral, proto nejsou zapsány v grafu. Jediný z respondentů české školy uvedl, že je vlastníkem FCE certifikátu⁵⁷ a současně si dokončuje vysokoškolské vzdělání v oboru anglistika.

Jeden z německých respondentů uvedl, že je držitelem certifikátu Cambridge DELTA⁵⁸.

⁵⁷ First Certificate in English – mezinárodně uznávaná zkouška z anglického jazyka, která vám umožňuje žít a studovat v anglicky mluvících zemích. Je uznávána v obchodní sféře, průmyslu, administrativě i službách.

⁵⁸ Nejvyšší mezinárodně uznávaná kvalifikace vyučujících anglického jazyka neuniverzitního typu.

Věkové složení respondentů – žáci

Graf 4. Věkové složení respondentů – žáci ČR i SRN

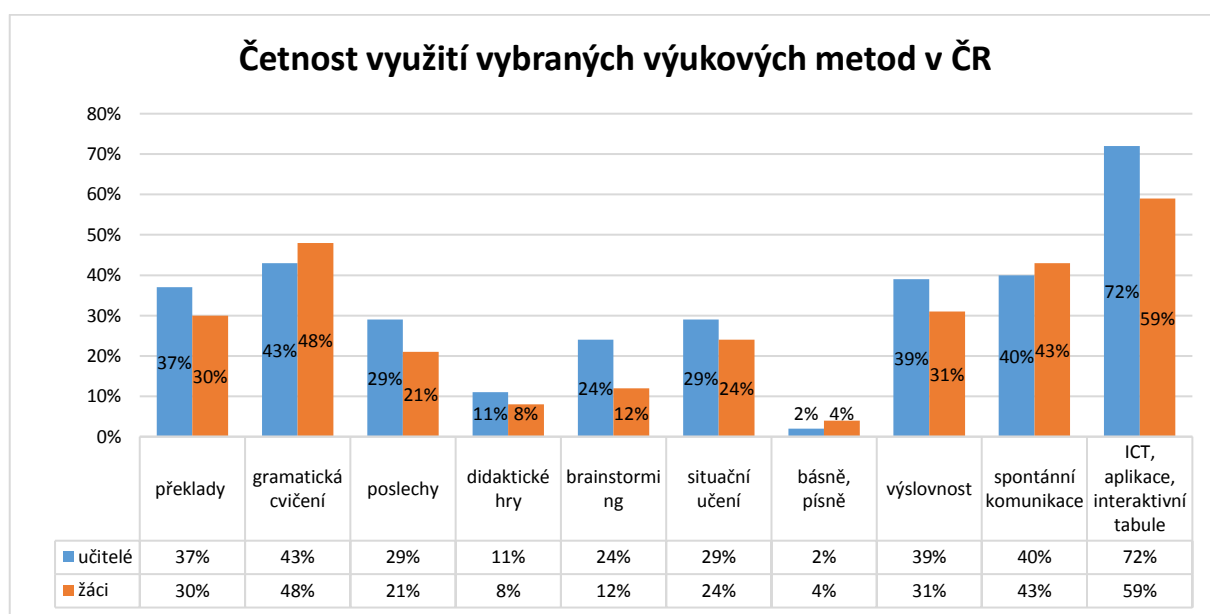
Počet dívek byl 139, chlapců pak 113.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

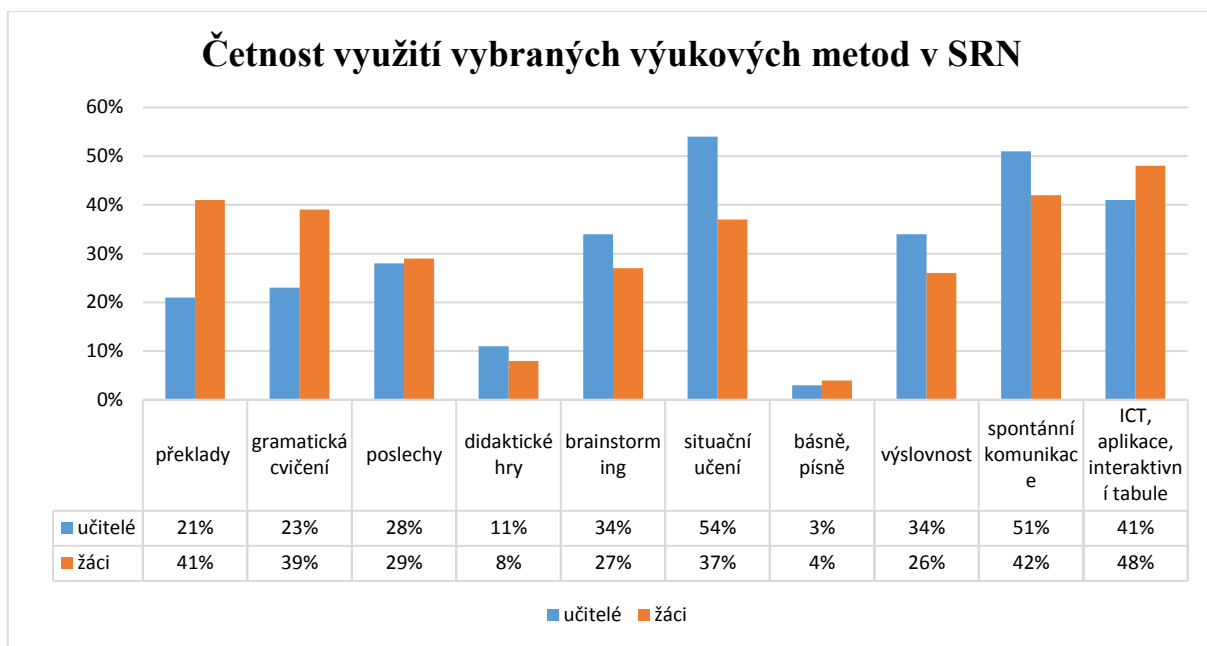
5.1 Výsledky dotazníkového šetření

Výsledkem mého dotazníkového šetření by měl být údaj o tom, která výuková metoda je nejčastěji využívaná a kterou žáci shledávají nejvíce prospěšnou. Pro naše šetření byli relevantní ty odpovědi, které byly označeny mírou užívání 4 a 5, proto se v následujícím grafu pracuje pouze s těmito odpověďmi.

Graf 5. Četnost využití vybraných výukových metod v ČR

Výsledky grafu ukazují, že se žáci i učitelé nejčastěji zabývají prací na počítači a interaktivními didaktickými pomůckami, následuje doplňování gramatických cvičení. Naopak mezi nejméně užívané patří básně, písně a také didaktické hry. Tento výsledek ale není překvapivý vzhledem k věku zkoumaného vzorku žáků, který je 14 a 15 let.

Graf 6. Četnost využití vybraných výukových metod v SRN

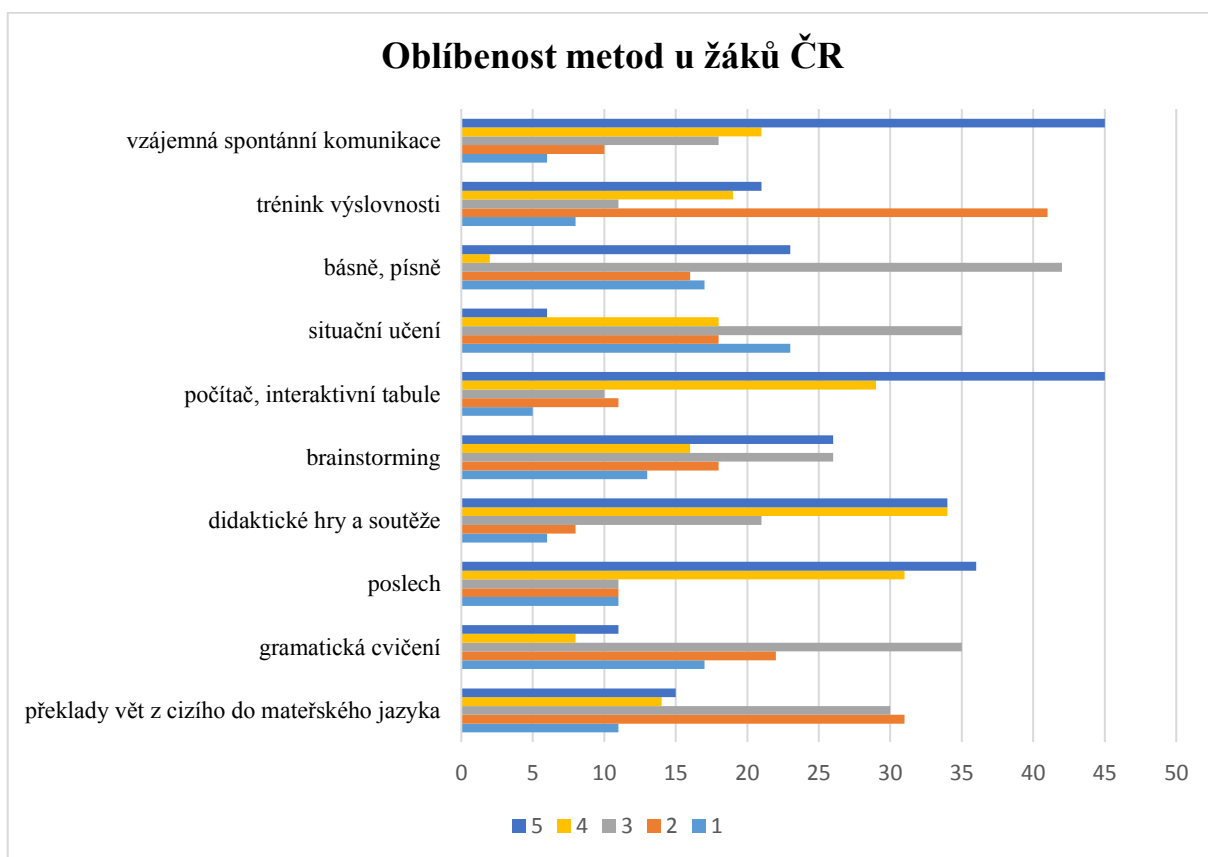
Dle grafu ukazují četnost výukových metod v SRN, můžeme vidět jasný rozdíl mezi výukami v ČR a v sousední zemi. Nejčastěji se zde užívá spontánní komunikace, která se v českém edukačním systému objevila až na 3. místě. Za zmínku stojí také vyšší četnost užívání situačního učení a brainstormingu, tyto dvě metody se u českých respondentů opět objevily až mezi posledními příčkami. Také gramatická cvičení zde mají poměrně nižší hodnoty než v edukačním systému ČR. Nejméně početnou skupinou jsou didaktické hry a písně či básně. Opět lze tento výsledek připisovat věku respondentů, který byl v obou zemích stejný.

Cílem mého dotazníkového šetření bylo také zjištění, které metody žáky nejvíce baví, a které jsou pro ně z hlediska vzdělávání nejpřínosnější. Tyto otázky byly zpracovány formou baterie otázek, která byla sestavená dle oblíbenosti, tj. 1 – nejméně oblíbená, 5 – nejvíce oblíbená.

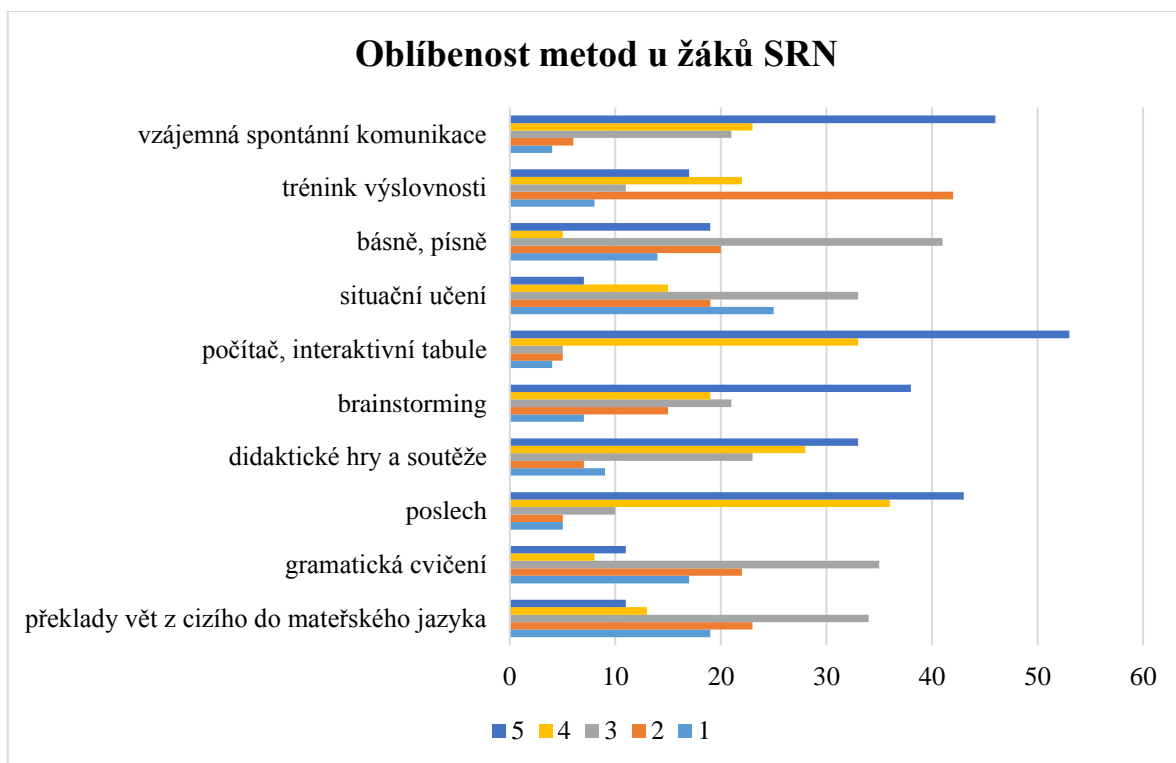
V následujících grafech můžeme porovnat procentuální odpovědi obou skupin respondentů žáku. Dle výzkumu je patrné, že oblíbenost (neoblíbenost) metod je v obou edukačních systémech velmi podobná. Jednak souvisí s podobným věkem obou zkoumaných skupin a také s náročností těchto metod. Nejoblíbenější u žáků obou skupin je využití počítače či interaktivní tabule ve výuce, práce na počítači vede dle učitelů k lepší zapamatovatelnosti daného učiva, žáci vnímají učivo zrakem i sluchem. Výhodami pro žáky je také okamžitá

interakce. U školních programů se testovaným rovnou zobrazí výsledek jejich práce a programy jsou navíc graficky a zábavně zpracované. Navíc není potřeba žádných materiálních pomůcek.

Nejméně oblíbené jsou pak tréninky výslovnosti, překlady z cizího jazyka a gramatická cvičení. Překvapilo mě, že se na tomto seznamu překlady objevily, neboť spousta škol v současnosti využívá ve výuce nejen učebnice, ale i další didaktické pomůcky, mezi nimi cizojazyčné časopisy, které obsahují zajímavá a aktuální témata a ze své zkušenosti vím, že tyto časopisy byly pro žáky zábavné a oblíbené.

Graf 7. Oblíbenost metod u žáků ČR

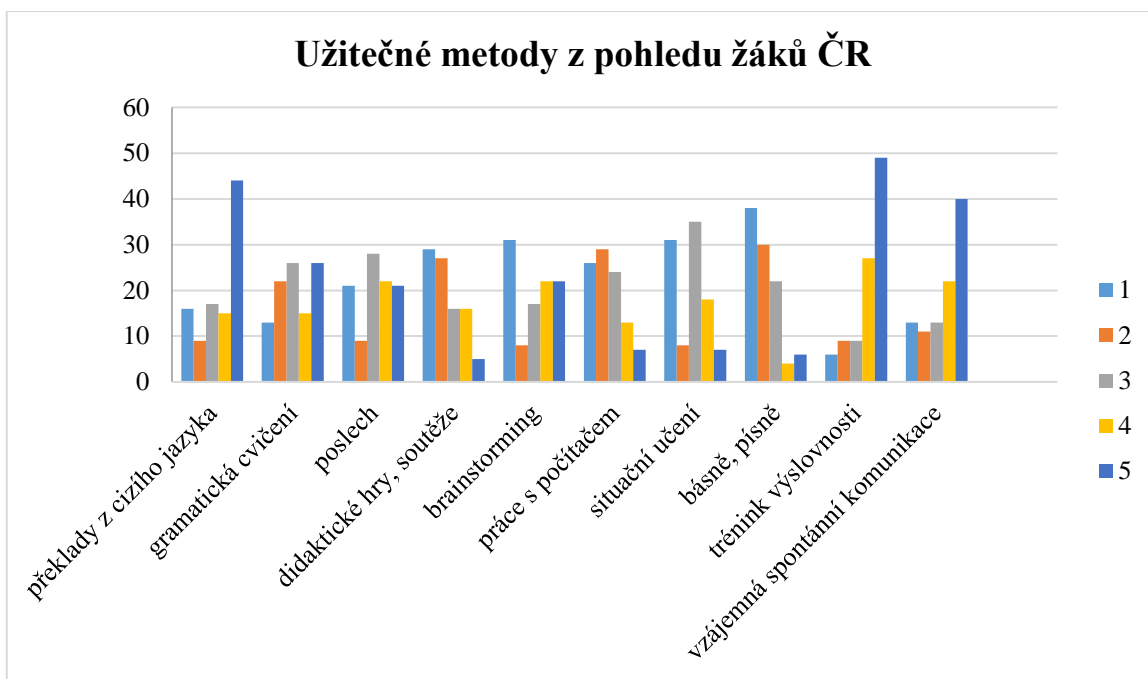

Graf 8. Oblíbenost metod u žáků SRN

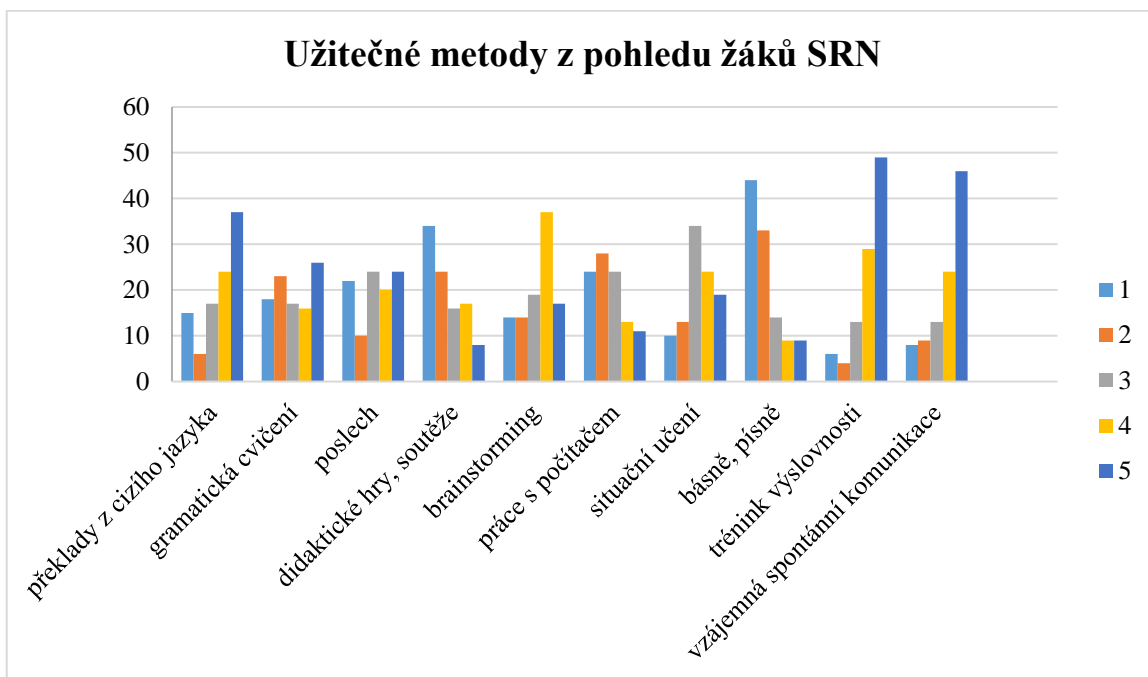
To, že jsou některé metody u žáků oblíbené, ale neznamená, že pro ně zauímají nejvyšší místa v žebříčku prospěšnosti těchto metod. Právě metody, které v předchozím zkoumání byly na prvním místě, viz didaktické hry a soutěže nebo poslech jsou v tomto šetření pro žáky nejméně přínosnou metodou. Nejužitečněji respondenti hodnotí trénink výslovnosti, který byl v minulém šetření označen jako jeden z nejméně oblíbených a stejně tak je na tom např. překlad z cizího jazyka.

Mezi užitečné řadí respondenti také vzájemnou spontánní komunikaci, která byla řazena i mezi oblíbené.

Při porovnání českých a německých respondentů nedochází k výrazným odchylkám kromě jediné a tou je metoda brainstormingu. Čeští respondenti ji řadí spíše mezi neužitečné metody, ale respondenti Německa ji hodnotí poměrně kladně. 37 % žáků ji označilo stupněm přínosu 4 a 17 % žáků ji označilo za nejvíce prospěšnou, tedy stupněm 5.

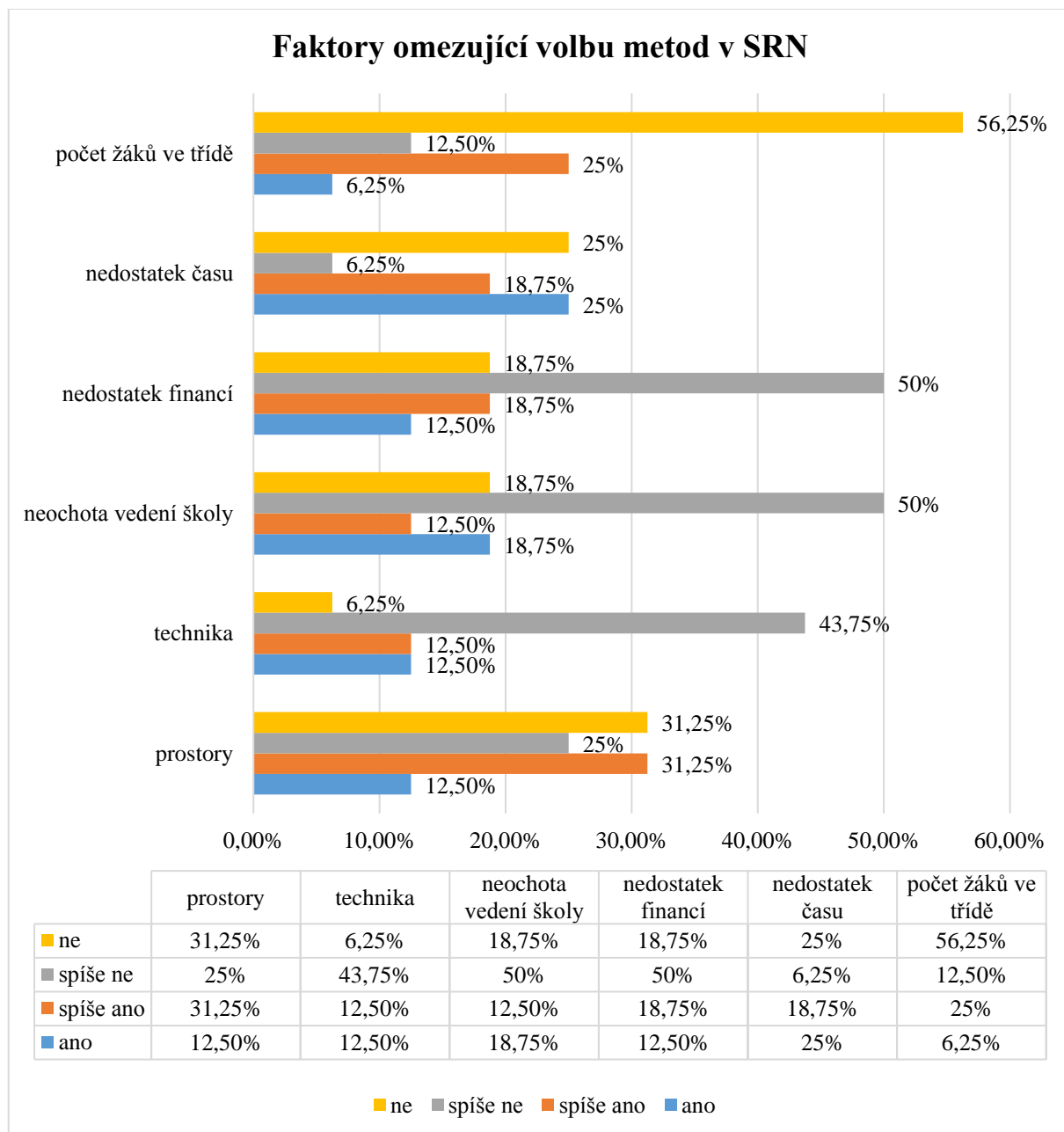

Graf 9. Užitečné metody z pohledu žáků ČR

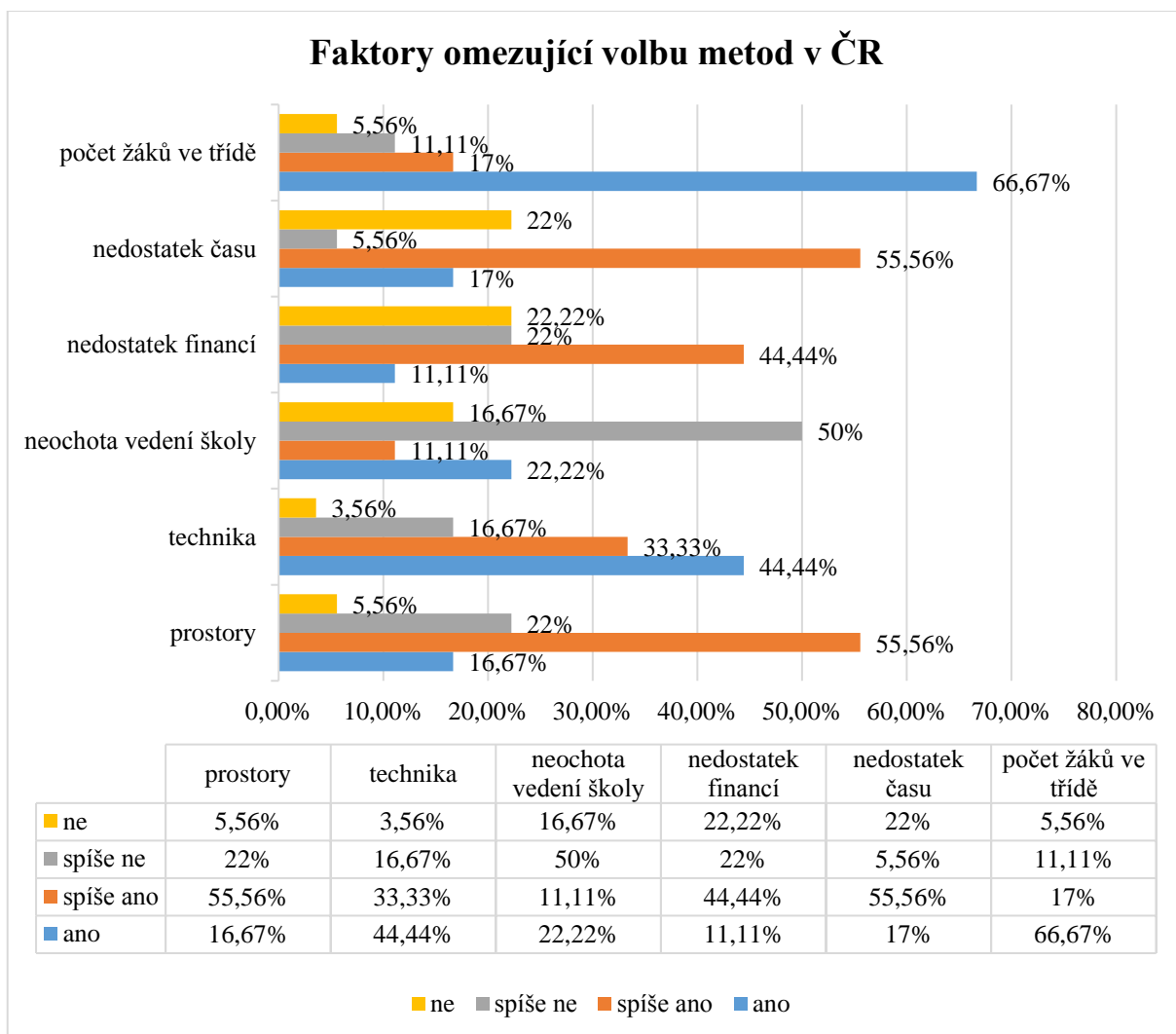

Graf 10. Užitečné metody z pohledu žáků SRN

Vzhledem k tomu, že volba metod a technik nezávisí vždy jen na osobě pedagoga, rozhodla jsem se v dotazníku také zaměřit na to, jaké jiné faktory mohou tuto volbu negativně ovlivňovat. Jedná se zde o srovnání názorů českých a německých vyučujících.

Graf 11. Faktory omezující volbu metod v SRN

Graf 12. Faktory omezující volbu metod v ČR

V České republice významně ovlivňuje volbu metody počet žáků ve třídě. Téměř 67 % učitelů je s počtem žáků nespokojeno, naopak na německé straně je s tímto počtem nespokojeno pouze 6,25 %. Při návštěvách českých škol a při nahodilém rozhovoru s pedagožkou nejmenované školy je tento problém celkem dlouhodobý a souvisí s finanční stránkou školy, kdy při dělení tříd vzniká vyšší finanční náročnost pro školu a vzhledem k nedostatku učitelů cizích jazyků je toto dělení tříd organizačně nemožné.

Dalším významným rozdílem je také nedostatek času, který trápí více než 55 % českých pedagogů, v Německu je to více než čtvrtinu menší počet.

Německou stranu nejvíce ovlivňuje volba prostor pro výuku, s prostory je nespokojeno nebo spíše nespokojeno necelých 45 % respondentů ze strany učitelů, i česká strana vytýká prostory a to přibližně 70 % dotazovaných pedagogů.

K těmto faktorům následovala také otevřená otázka, která zjišťovala, které další faktory jednotlivé pedagogy omezují. V dotaznících určených pro německou stranu bylo 3x uvedeno, že jejich výuku ovlivňuje jazyková nevybavenost žáků ze zahraničí. Podle tamních pedagogů tato nevybavenost a neznalost žádného cizího jazyka vede k četnému opakování zadání a nemožnosti vést hodinu dle svých příprav.

Mezi českými respondenty se s tímto problémem nesetkáme, ale celkem 4x se objevil problém inkluze⁵⁹ a 1x nízká vybavenost školy didaktickými pomůckami, což dle mého názoru úzce souvisí s finanční stránkou školy, příp. s ochotou či neochotou vedení školy tyto pomůcky sjednat.

Dalším faktorem ovlivňující kvalitu výuky i volby metody je čas, který pedagogové stráví u příprav na vyučovací hodiny. Čas na přípravu spolu s dalšími aktivitami⁶⁰ patří do nepřímé pedagogické činnosti (NPCČ). V mém dotazníkovém šetření mě zajímalo, kolik času denně učitelé věnují přípravě na výuku následujícího dne. Tyto otázky byly položeny pedagogům z ČR i SRN.

Téměř 37 % českých pedagogů se na výuku následujícího dne připravuje 2 hodiny, 51 % učitelů uvedlo časový údaj nižší než 60 minut a 11 % dotázaných odpovědělo jinak. 5 % z celkového počtu se nepřipravují vůbec a 6 % učitelů tráví nad přípravami více než 2 hodiny.

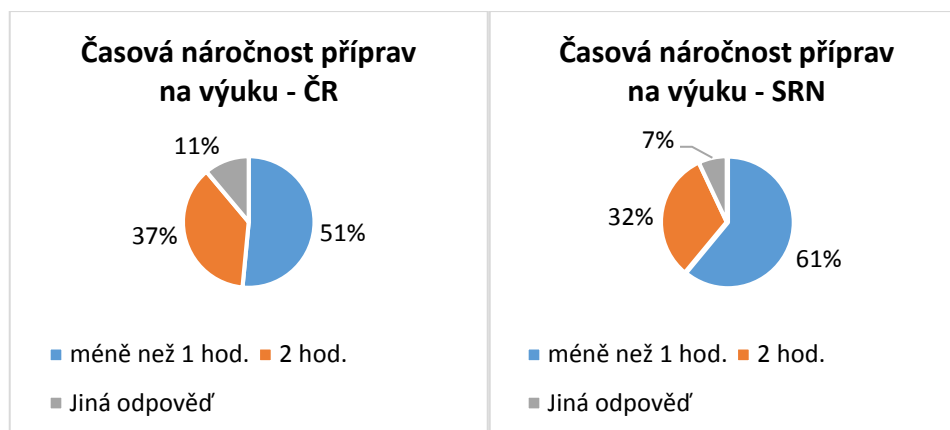
Hodnoty SRN se odlišují. 32 % učitelů tráví přípravou 2 hodiny denně, 61 % potřebuje na přípravu méně než 1 hodinu a 7 % učitelů vykonává pedagogickou činnost bez přípravy. Žádný z respondentů SRN neuvedl, že by se na výuku připravoval více jak 120 minut.

---

⁵⁹ Inkluze znamená vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

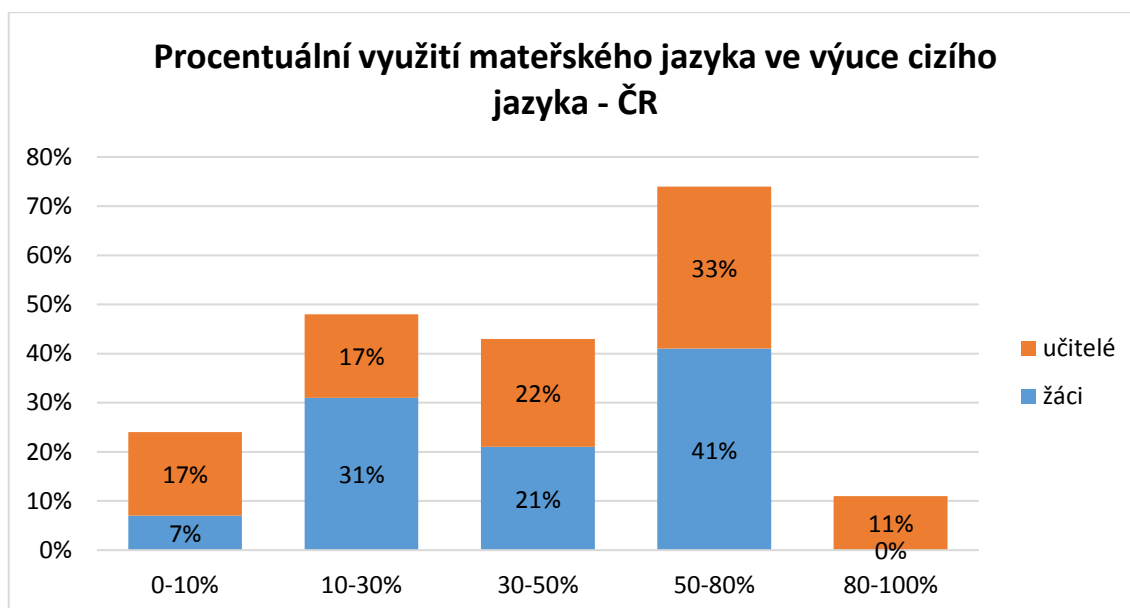
⁶⁰ Příprava na přímou pedagogickou činnost, např. příprava pomůcek, materiálů, apod., příprava výchovně vzdělávacích akcí (výlety, kulturní akce, školy v přírodě...), účast na poradách svolaných vedoucím zaměstnancem školy, spolupráce se zákonnými zástupci dětí, spolupráce s pedagogy ZŠ (příprava na vstup do 1. roč., reflexe na vstup dětí, které již do 1. třídy nastoupily), spolupráce s ostatními pedagogy školy a nepedagogickými pracovníky, spolupráce s ostatními MŠ a sdílení praxe, spolupráce s ŠPZ, případně pediatrem, další studium.

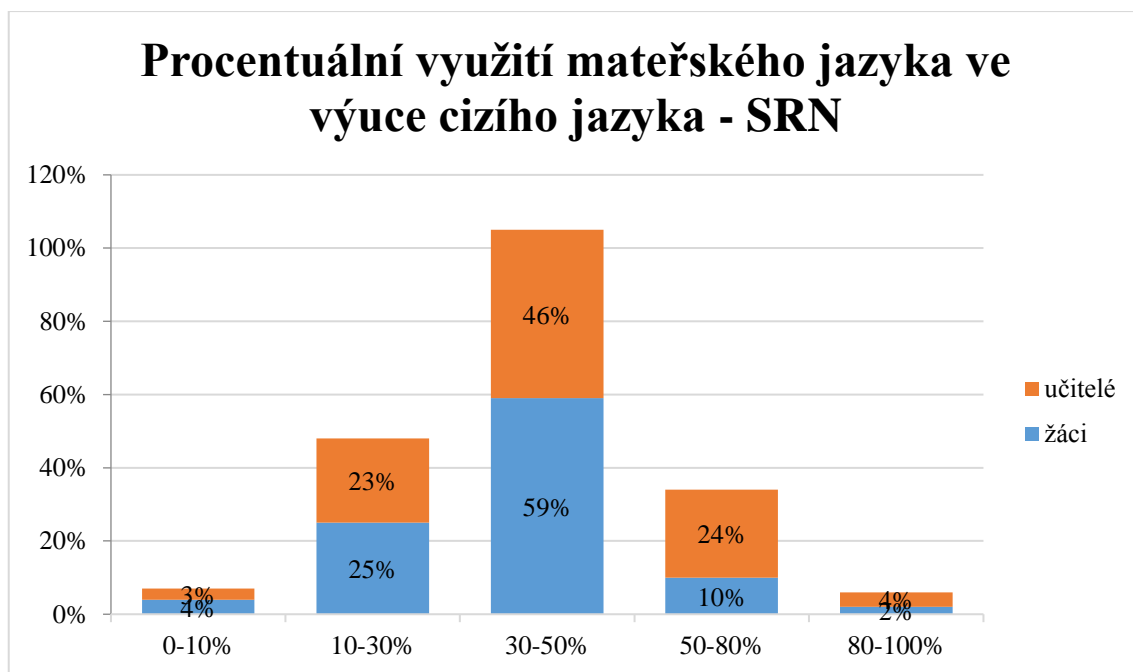

Graf 13. Časová náročnost příprav na výuku – ČR a SRN

Dalším bodem mého zkoumání je využití mateřského jazyka ve výuce. Ze své zkušenosti vím, že učitelé často dbají na písemnou podobu cizího jazyka, často se opakují gramatická cvičení, překladové texty, ale jen velmi málo učitelů se zaměřuje na konverzaci jako takovou. Komunikativní přístup je přitom možností, jak rozvinout komunikativní kompetence žáka. Vyloučit mateřský jazyk z výuky cizího jazyka nutí žáky komunikovat v cizím jazyce a zlepšit se tak jejich jazykové dovednosti, proto jsem do svého šetření zařadila také otázku, která zjišťuje, kolik procent času hovoří učitelé ve výuce mateřským jazykem. Tato otázka byla opět položena hromadně všem respondentům.

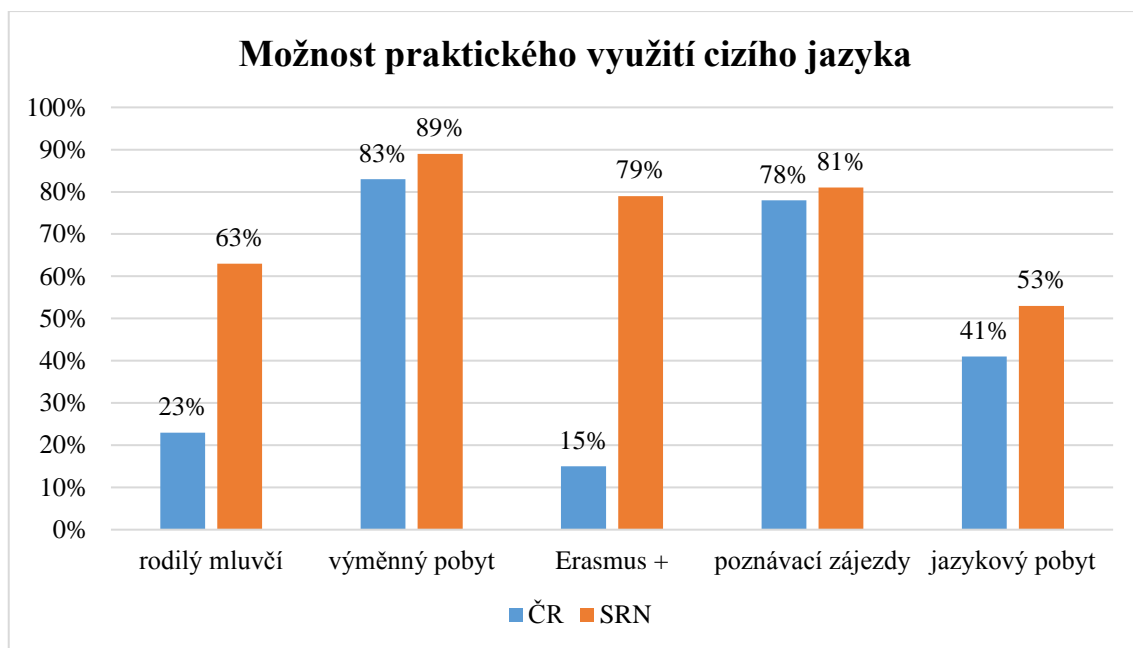
Graf 14. Procentuální využití mateřského jazyka ve výuce cizího jazyka – ČR

Graf 15. Procentuální využití mateřského jazyka ve výuce cizího jazyka – SRN

Při porovnání výše znázorněných grafů je viditelné, že frekvence mateřského jazyka ve výuce je ČR nejčastěji mezi 50–80 %. I přesto, že se stále více na veřejnosti prosazuje názor, že by mateřský jazyk v cizojazyčné výuce převládat neměl, má stále velké zastoupení. V Německu je nejfrekventovanější užití mateřského jazyka mezi 30–50 %. Ani tento stav není dle mého názoru ideální, ale v porovnání s ČR se zdá být lepší. Za povšimnutí stojí také fakt, že 11 % českých učitelů a 4 % německých učitelů přiznává, že ve svých hodinách hovoří skoro neustále mateřským jazykem. Velmi málo respondentů také uvedlo, že jejich výuka je téměř jen cizojazyčná. Ve škále 0–10 % užití cizího jazyka se v obou zemích pohybuje pouze malé procento tazatelů, v Německu je tento údaj dokonce nižší než v ČR.

Další zařazenou otázku v dotazníku, byla otázka možnosti praktického využití jazyků. Tato otázka byla určena žákům i učitelům.

Graf 16. Možnost praktického využití cizího jazyka

Výsledky mého šetření vykazují velké rozdíly pouze ve dvou možnostech odpovědí. Jedním z nich je možnost využití rodilého mluvčího, kdy pouze 23 % českých žáků uvedlo, že mají na škole možnost konverzovat s rodilým mluvčím. I přesto, že se NIDV⁶¹ snaží v rámci projektů prosadit trend rodilých mluvčích, počet je stále velmi nízký. V roce 2015 byl dokonce uveden v platnost projekt „Cizí jazyky pro život“, který byl financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. V rámci tohoto projektu bylo do základních škol po celé republice zapojeno 141 rodilých mluvčích pro anglický, německý i francouzský jazyk.⁶²

Německá strana je na tom o poznání lépe, na základních školách má téměř 63 % žáků možnost konverzovat s rodilým mluvčím.

Nejmarkantnější rozdíl je dále u otázky týkající se Erasmus+⁶³, kdy téměř 79 % německých žáků uvedlo, že mají možnost se zapojit do projektů Erasmus+. V Čechách má tuto možnost pouze 15 % žáků. Po diskuzi s vybranými učiteli z daných škol jsem došla k závěru,

⁶¹ Národní institut pro další vzdělávání.

⁶² FABEROVÁ, A. 2015. Cizí jazyky pro život. Rodilí mluvčí do škol. *NIDV* [online]. Praha: NIDV. [cit. 2019-06-02]. Dostupné z:

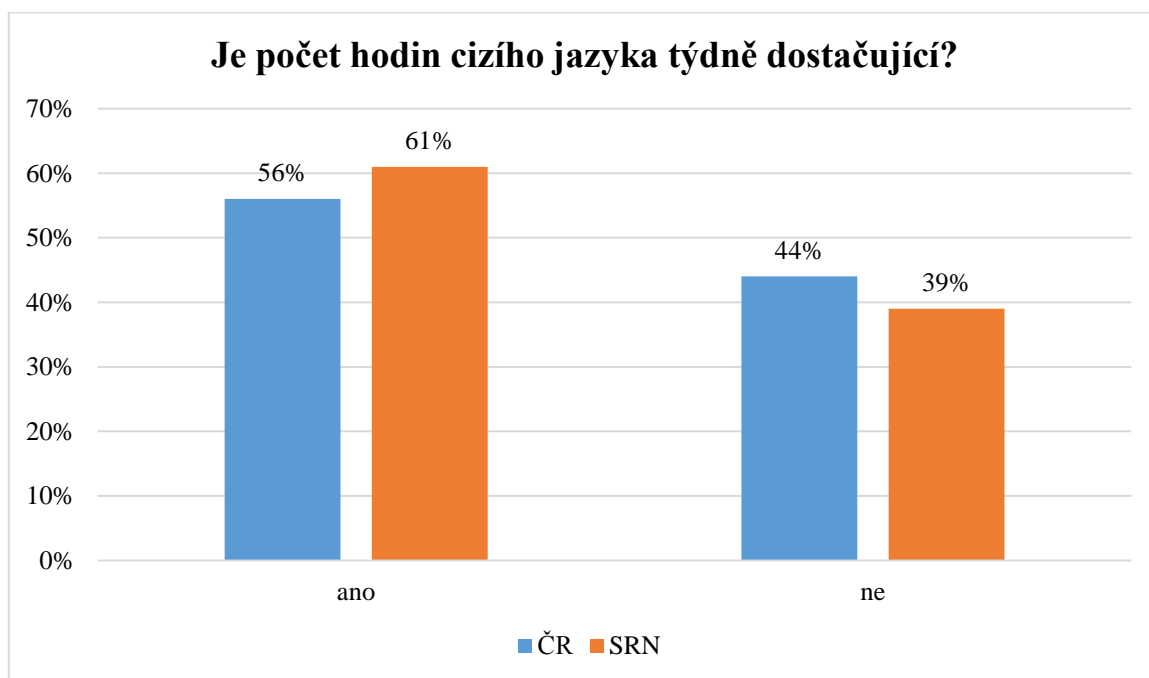
<https://www.nidv.cz/images/npublications/publications/files/16%20Rodil%C3%AD%20mluv%C4%8D%C3%AD%20do%20C5%A1kol.pdf>

⁶³ Jedná se o vzdělávací program Evropské unie na období 2014–2020, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu, mládeže a neformálního vzdělávání. Je nástupcem Programu celoživotního učení, programu Mládež v akci a dalších.

že tento fakt vyplývá ze skutečnosti, že ani jedna ze škol, které jsem oslovila, nemá konkrétního Erasmus koordinátora, který by se projekty zabýval. Pokud učitel chce zapojit žáky do projektu Erasmus+, musí si vše sám nastudovat a sám žádost podávat. Tento proces je často časově náročný a není za něj udělována žádná finanční odměna, proto učitelé od této možnosti upouští. Ostatní možnosti jsou víceméně vyrovnané, neexistují žádné další výrazné rozdíly, i když vždy je procentuální číslo SRN o pár procent vyšší.

V další části dotazníků pro žáky jsem se zajímala o celkovou spokojenost žáků s kvalitou výuky, dotazovala jsem se také na organizaci výuky, časové dotaci na cizí jazyky aj.

V následujícím grafu proto můžeme porovnat spokojenost žáků s počtem hodin cizího jazyka. Otázka zněla: „Myslíte si, že je počet hodin cizího jazyka za týden dostačující?“

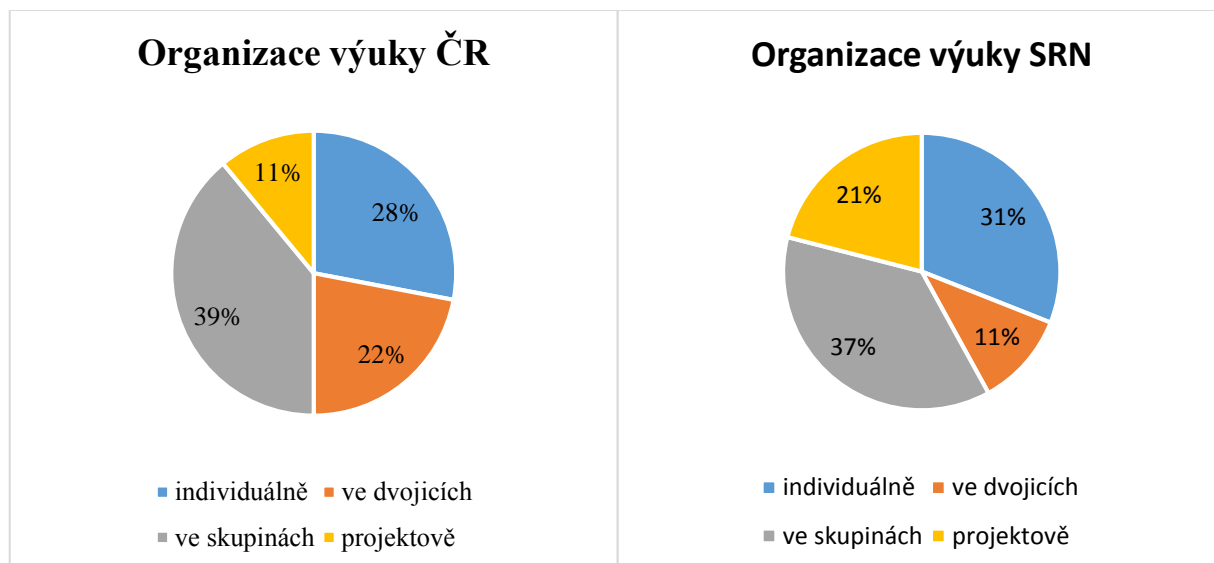
Graf 17. Spokojenost s počtem hodin výuky ČR i SRN

Při náhledu do výsledků šetření zjistíme, že obě skupiny dotazovaných jsou s hodinovou dotací na jazyky spokojeni. Jedná se vždy o více než polovinu dotazovaných, v SRN je spokojeno 61 % žáků v ČR je to pouze o 5 % méně.

S kvalitou výuky a s efektivitou práce žáků souvisí také organizace výuky. Díky organizačním formám vznikají vztahy mezi žáky, vyučujícími a obsahem daného učiva, proto mě zajímalo, které organizační formy jsou pro žáky nejefektivnější a zda se objeví rozdíl mezi

zkoumanými zeměmi. Možnosti odpovědí byly čtyři: individuální výuka, práce ve dvojicích, skupinová práce a projektový výuka.

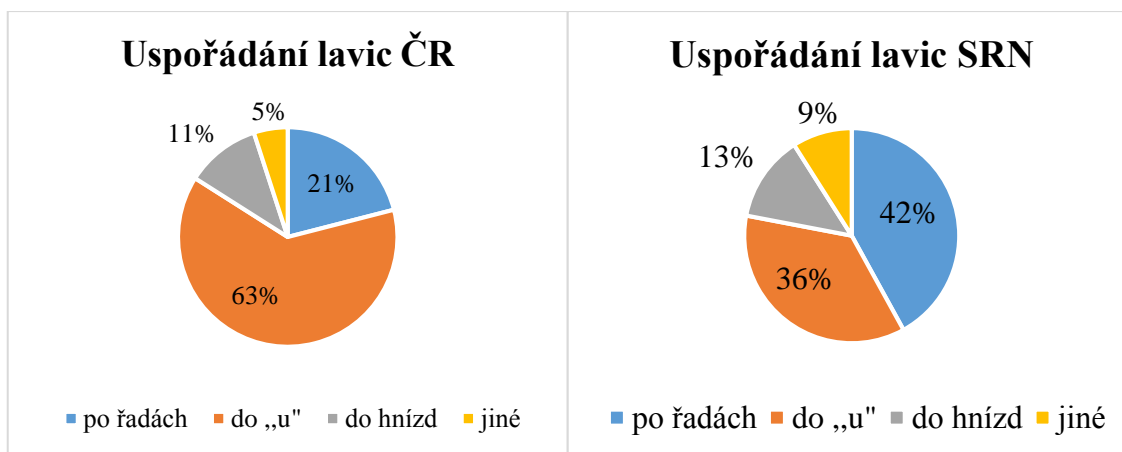
V grafu níže můžeme vidět, kterou formu zvolili žáci jako nejprospěšnější.

Graf 18. Organizace výuky ČR a v SRN

Podle dotazníkového šetření se žákům v obou zemích pracuje nejlépe ve skupinách, kdy žáci mohou lépe spolupracovat a rozvíjí své komunikační kompetence. Na druhém místě se pro mě překvapivě umístila individuální metoda, v ČR individuální práce vyhovuje 28 %, v Německu je to 31 %. Na práci ve dvojicích a projektové výuce se země neshodly. 11 % Čechů volí projektovou výuku, u Němců je oblíbená z 21 %. Opačně je tomu u práce ve dvojicích, tu preferuje 22 % Čechů a pouze 11 % Němců.

Výuku a kvalitu výuky může také ovlivnit uspořádání třídy. Tedy i uspořádání lavic v prostoru, které má vliv na psychosociální klima třídy a atmosféru. Otázka na uspořádání lavic byla polouzavřená, kdy žáci měli na výběr mezi klasickým umístěním po řadách, umístěním do „u“, sestavením lavic do hnízd (např. dvě lavice proti sobě) a možnost „jiné“, kde mohli uvést jiné uspořádání, s kterým se při výuce cizích jazyků setkávají.

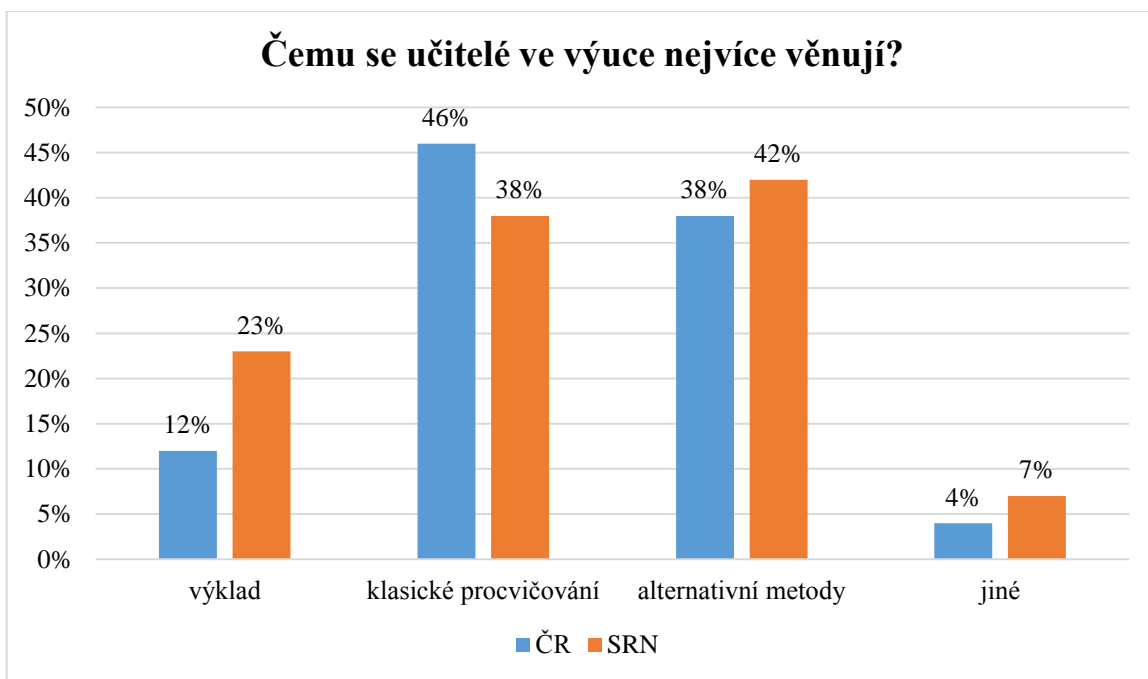

Graf 19. Uspořádání lavic ČR a v SRN

Při porovnání těchto obou grafů zjistíme, že v českých školách dominuje více uspořádání lavic do „U“, tzn. lavice jsou uspořádány tak, že všichni žáci sedí tvář směrem do středu. Výhodou tohoto zasedacího pořádku je snadný oční kontakt a rychlý přechod učitele mezi žáky. Až 63 % českých žáků se setkává s tímto zasedacím pořádkem ve třídě cizích jazyků, v Německu je to pouze 36 %. Zde převládá tradiční zasedací pořádek po řadách, což uvedlo 42 % respondentů. Tento zasedací pořádek je vhodný pro frontální výuky, kdy se žáci mají koncentrovat jen na činnost pedagoga, takovéto uspořádání lavic také znesnadňuje interakci mezi žáky. V ČR je tento zasedací pořádek zastoupen pouze z 21 %.

Modelové umístění (tzn. sestavení lavic do hnízd) ve výuce je nejméně časté, pouze 5 % žáků ČR a 9 % žáků SRN se s tímto rozestavením setkávají. 11 % českých respondentů uvedlo jiné sestavení lavic ve třídě, z toho 8 % žáků uvedlo, že se systém lavic mění v závislosti na metodě, kterou daný učitel právě využívá a 3 % žáků nevedla žádnou další možnost. Podobně je tomu ve vzdělávacím systému sousední země, kdy 13 % žáků uvedlo možnost jiné. Z toho 7 % žáků uvedlo, že sedí v kruhu a 6 % uvádí častou změnu sestavení lavic dle výukové metody, která je právě používána.

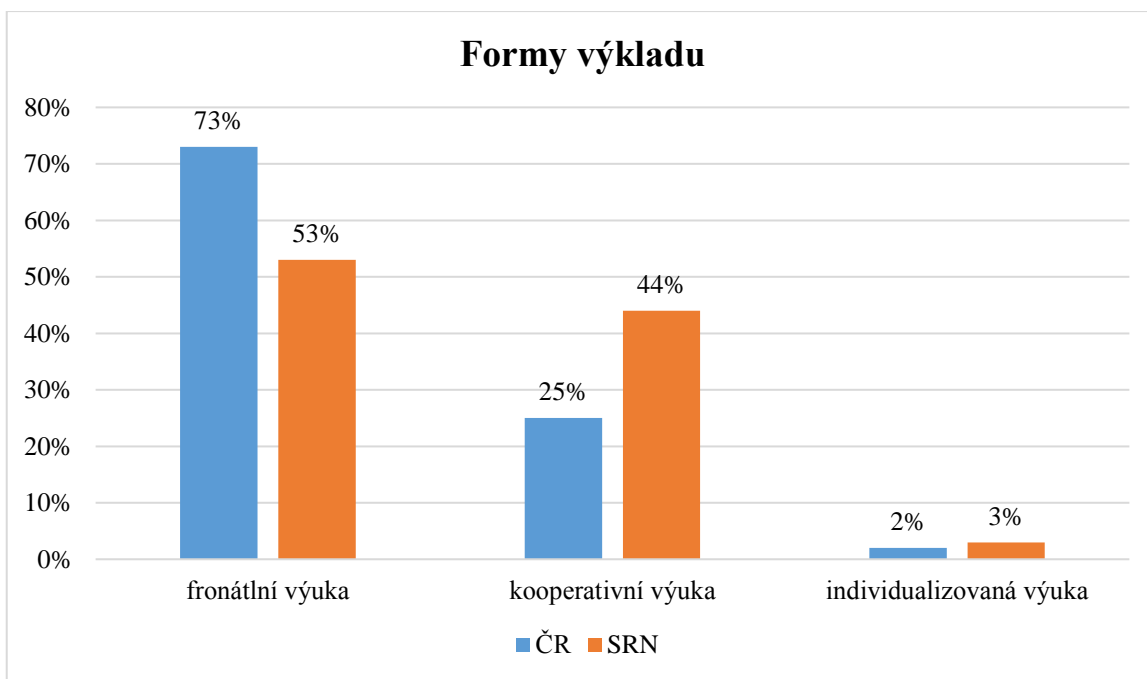
V našem výzkumu jsme se také dotazovali na běžný obsah vyučovacích hodin, tzn., zda ve výuce převažuje výklad, klasické procvičování nebo jiné alternativní metody (učení z textu, diskuze na dané téma, brainstorming apod.). Otázka byla položena žákům obou zkoumaných zemí.

Graf 20. Čemu se učitelé ve výuce nejvíce věnují?

Z grafu je patrné, že nejčastěji se v ČR setkávají žáci s klasickým procvičováním (46 %), následují alternativní metody s 38 %. Opačné pořadí je ovšem v Německu, kde první místo zaujaly alternativní metody (42 %) a druhé místo patří klasickému procvičování (38 %). 12 % žáků ČR a 23 % žáků SRN uvedlo, že se učitelé nejvíce věnují výkladu daného učiva, možnost jiné uvedlo pouze 4 % českých respondentů a 7 % německých respondentů. Žádný z těch, kteří uvedli možnost jiné, nezapsali už konkrétní odpověď.

S kvalitou výuky souvisí mimo jiné způsob, jakým učitelé vedou výklad daného učiva. V možnostech odpovědí byly tyto možnosti formy výuky: frontální výuka, kooperativní a individualizovaná výuka.

Graf 21. Formy výkladu

I v dnešní době je z grafu jasné, že stále převažuje frontální výuka, tedy ta forma, kdy je dominantní osoba učitele, který řídí a usměrňuje činnost žáků. Učitel v tomto případě pracuje hromadně se všemi žáky a stejným obsahem činnosti. V obou zemích je tato forma dominantní, v ČR tuto formu označilo za nejběžnější 73 % respondentů, v SRN je to 53 % respondentů.

Kooperativní metodu, kdy žáci pracují po skupinách dvou a více osob, označilo pouze 25 % Čechů, ale až 44 % Němců. Kooperativní výuka je založena na spolupráci žáků, ale také na komunikaci s učitelem. Tato forma pomáhá s upevnováním vztahů a s uvědoměním si dílčí zodpovědnosti za projekt. Kooperativní metoda je dle mého přínosem právě v dnešní době, kdy je kladen důraz na inkluzi. Je totiž vhodná nejen pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami, ale i pro ostatní. Žáci mají možnost se navzájem podporovat a jsou tak ukázněnější a pracují efektivněji, proto si myslím, že i v ČR by měla být zařazována častěji.

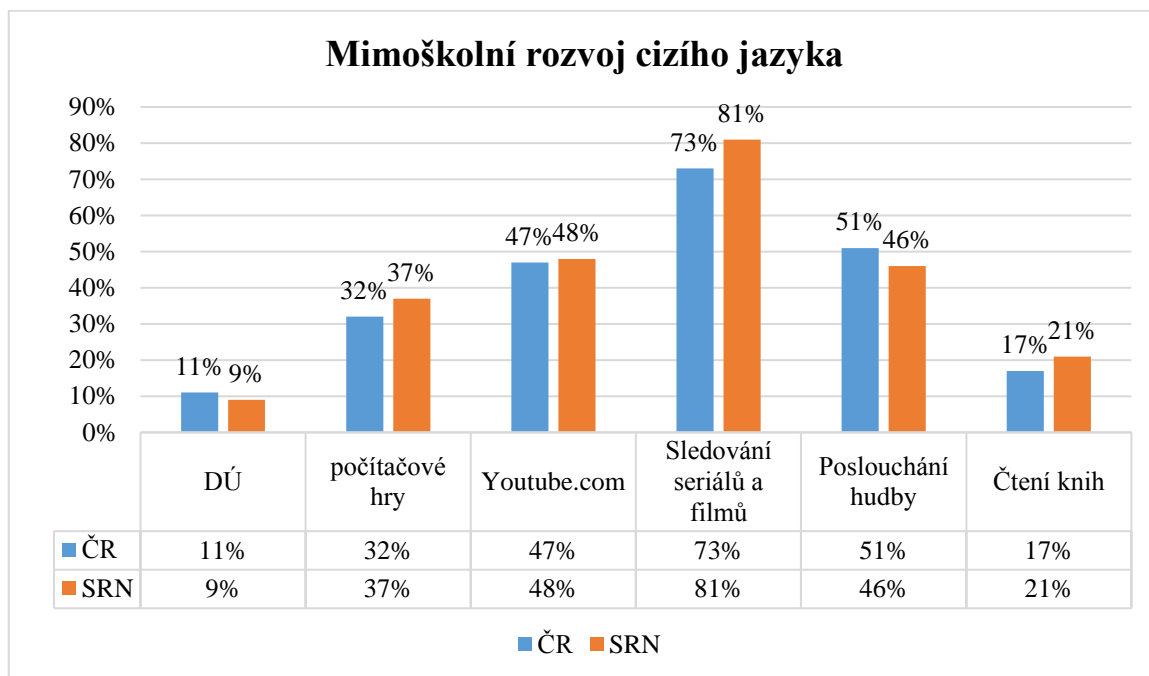
V obou zemích zaznamenala propad individualizovaná forma výkladu, kdy žáci pracují samostatně, poznatky získávají vlastním úsilím, např. formou experimentu atd. Nejčastěji se tato metoda objevuje v alternativních školách.⁶⁴

Doplňující otázkou dotazníku bylo také to, jak se žáci v cizím jazyce rozvíjí mimo školní výuku. Jednalo se o polouzavřenou otázku, kdy žáci měli na výběr z několika uzavřených možností (domácí úkoly, filmy, knížky apod.) a také z možnosti „Jiné“, kterou využil pouze

⁶⁴ Nejčastěji Waldorfská, Montessori, Daltonská.

jeden český student, který uvedl, že se rozvíjí hraním deskové hry Time flies⁶⁵. V následujícím grafu je možné vidět přehled toho, které formy mimo školu žáci nejvíce využívají.

Graf 22. Mimoškolní rozvoj cizího jazyka

Z porovnávacího grafu výše je na první pohled zřejmé, že respondenti obou zemí se poměrně shodli na vybraných odpovědích. Nejčastější způsob, jak žáci rozvíjí cizí jazyk je sledování seriálů a filmů. Při sledování cizojazyčných filmů dochází k formě nenásilného obohacování slovní zásoby a k zlepšení výslovnosti. Tato forma vede u 81 % německých respondentů a u 73 % českých žáků. Dalším nejčastěji označovaným způsobem je poslech hudby, v tomto případě tuto možnost uvedlo 51 % žáků ČR a 46 % SRN. Opět při této formě dochází k zafixování slovní zásoby, výslovnosti a také k osvojení základních frází. Podobně je na tom také Youtube.com, kde žáci mají možnost sledovat videa svých oblíbených vlogerů⁶⁶. Tuto možnost využívá téměř stejný počet Čechů i Němců (47 % a 48 %).

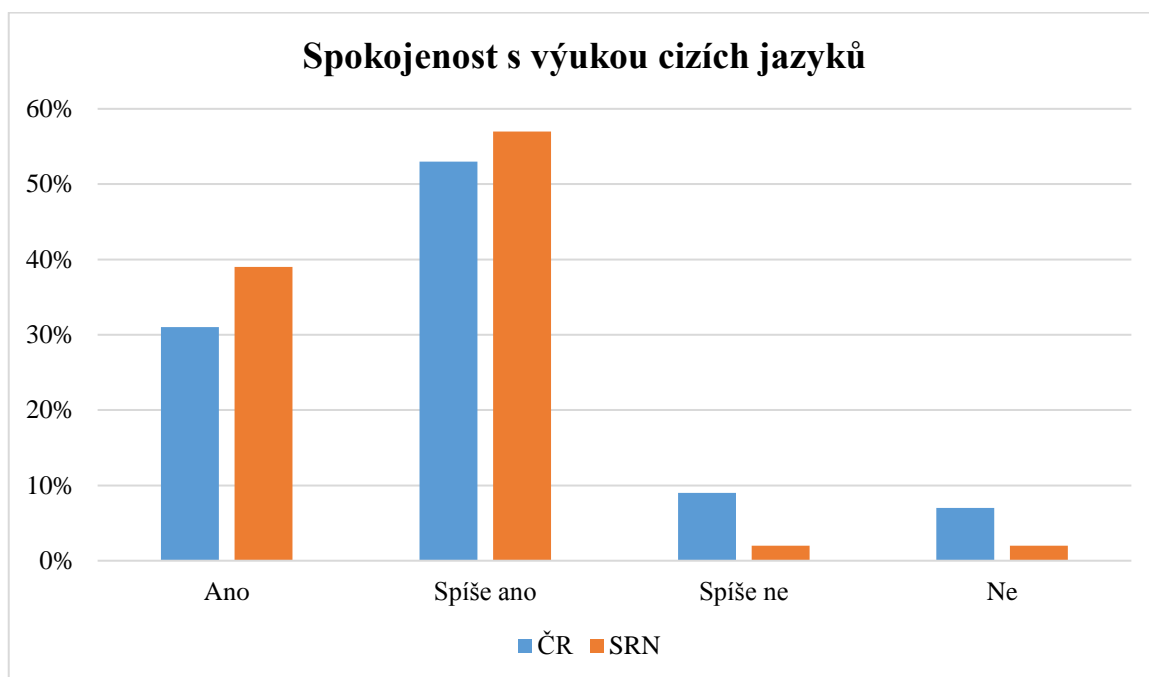
Dalším běžným způsobem rozvíjení cizího jazyka jsou počítačové hry, v obou skupinách dotazovaných tuto formu za vhodnou označilo vždy více než 30 % respondentů. Čtení knih využívá 17 % českých žáků a o 4 % více německých.

⁶⁵ České Aktivity Original.

⁶⁶ Člověk, který při svém vyjadřování používá formu videoblogu.

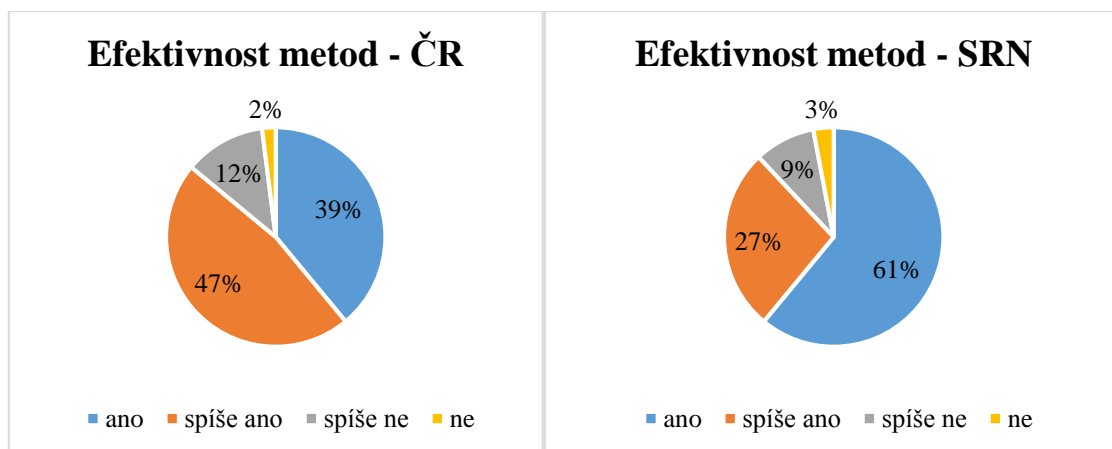
Kupodivu nejméně respondentů uvedlo, že se rozvíjí domácími úkoly zadanými školou, pouze 11 % žáků ČR a 9 % žáků SRN.

Poslední otázkou na žáky byl dotaz na celkovou spokojenost s výukou cizích jazyků na jejich škole. Z grafu je jasné, že většina respondentů je s výukou spokojena. Spíše nespokojeno je 9 % respondentů ČR a 2 % německých žáků. A nespojeno je poté 7 % Čechů a opět jen 2 % Němců.

Graf 23. Spokojenost s výukou cizích jazyků

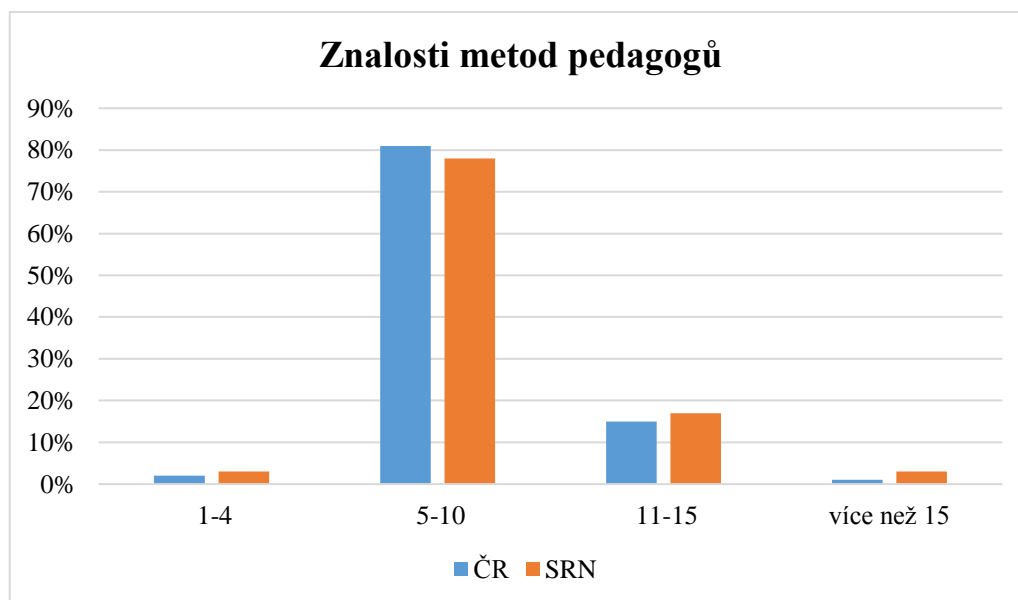
Následující část výzkumu je směřována pedagogickým pracovníkům, kteří vyučují cizí jazyky. Zajímalo mě, zda jsou současné metody výuky cizího jazyka dle jejich názor efektivní či nikoliv. Otázka byla uzavřená.

Graf 24. Efektivnost metod ČR a v SRN

Z grafu je patrné, že obě skupiny pedagogů jsou s efektivností výukových metod spokojeni nebo spíše spokojeni. 47 % českých učitelů uvedlo, že se cítí spíše spokojeno a 39 % je spokojeno. Naopak je tomu v Německu, zde je 61 % učitelů spokojeno a 27 % spíše spokojeno. V ČR je spíše nespokojeno nebo nespokojeno celkem 14 %, v Německu je toto číslo pouze o 2 % nižší.

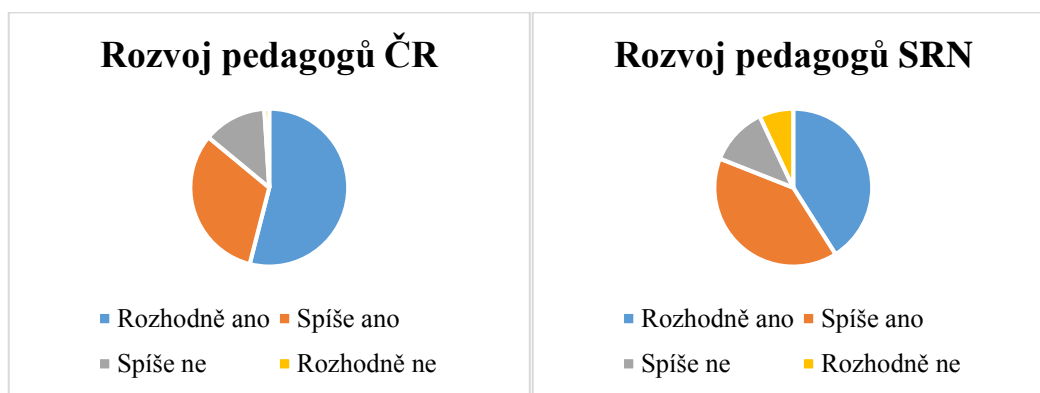
V návaznosti na předchozí otázce následoval dotaz na znalosti výukových metod učitelů. Dotazovala jsem se, kolik výukových metod učitelé znají.

Graf 25. Znalosti metod pedagogů

Vycházíme-li z grafu, zjistíme, že pouze 2 % českých a 3 % německých kantorů znají jen 1 až 4 metody, nejvyšší počet pedagogů ovládá 5 až 10 metod. V ČR je to 81 % a v SRN 78 % dotazovaných. Více než 15 metod zná 1 % českých respondentů a 2 % německých.

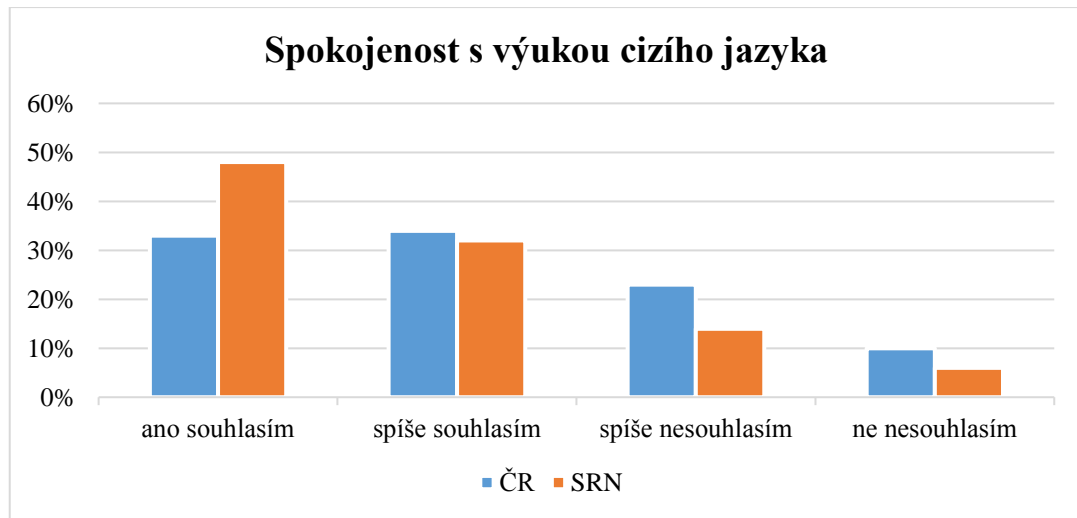
Znalost metod by se v obou zemích mohla ještě více prohloubit a to díky dalšímu rozvoji pedagogických pracovníků. Ve výzkumu jsem se proto dotazovala na to, zda by učitelé uvítali možnost dalšího vzdělávání. Přehled je viditelný v následujících dvou grafech. Více než polovina českých respondentů uvedla, že by další vzdělávání uvítala, dalších 32 % učitelů ČR potvrdilo, že by další rozvoj spíše uvítalo. Podobně je na tom i Německo. Překvapující údaj uvedli němečtí pedagogi, téměř 7 % respondentů nemá zájem o žádný další rozvoj. V Čechách tuto odpověď zvolilo pouze 1 % učitelů.

Graf 26. Rozvoj pedagogů ČR a v SRN

Závěrem byla všem učitelům položena otázka na téma spokojenosti s výukou cizího jazyka na českých/německých školách. S tvrzením, že výuka na českých školách je na dobré úrovni, souhlasila pouze třetina českých učitelů, spíše souhlasilo 34 %. V Německu je tento počet vyšší: 48 % souhlasilo, 32 % spíše souhlasilo.

V ČR s tvrzením rozhodně nesouhlasilo 10 %, respondentů v Německu nesouhlasilo 6 %. Více nalezneme v grafech níže.

Graf 27. Spokojenost s výukou cizího jazyka

5.2 Výsledky hypotéz

H1: Ve výuce cizího jazyka v ČR převažuje v hodině gramaticko-překládová metoda.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Na českých školách převládá v současnosti užívání ICT, aplikací a práce s interaktivní tabulí. Gramaticko-překládová metoda zaujímá druhé místo.

H2: Na české škole nejčastěji převládá ve výuce cizích jazyků mateřský jazyk.

Tato hypotéza se potvrdila, nejvíce respondentů odpovědělo, že jazyk ve výuce využívají z 50–80 %.

H3: Žáci německých škol mají více praktických možností využívat cizí jazyk (výměnné pobyty, studijní pobyty apod.).

Tato hypotéza se také potvrdila. Němci mají větší možnosti využití praktického jazyka, ať už se jedná o možnost rodilého mluvčího, výměnného pobytu, Erasmu, poznávacích zájezdů a jazykových pobytů.

H4: Nedostatek financí významně ovlivňuje výběr výukových metod v ČR.

I tato hypotéza se potvrdila. Téměř 56 % českých respondentů ze strany učitelů uvedlo, že jejich volbu omezují a spíše omezují finance.

H5: Žáky ve výuce nejvíce baví hry a soutěže, ale nejsou pro ně nejpřínosnější metodou.

Tato hypotéza se nepotvrdila, na prvních příčkách se umístila práce s počítačem a vzájemná spontánní komunikace.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce je zaměřena na komparaci vyučovacích metod České republiky a Spolkové republiky Německa. Hlavním cílem mé práce bylo v teoretické části zpracovat specifika obou vzdělávacích systémů, provést komparaci organizaci výuky cizího jazyka a klasifikaci zkoumaných zemí. V práci jsem porovnávala také profesní nároky na práci učitele a charakterizovala klasické i alternativní metody, které jsou nejčastěji využívány k výuce cizích jazyků.

V praktické rovině jsem v bakalářské práci realizovala výzkumné šetření na území ČR a SRN. Provedla jsem analýzu a srovnala výsledky vzorků. Kvantitativní výzkum byl určen skupinám žáků i učitelů obou zkoumaných zemí. Cílem tohoto šetření bylo provedení komparace sebraných výsledků.

Díky dotazníkům bylo možné porovnat četnost metod a forem výuky, které jsou nejčastěji využívány ve výuce cizích jazyků ČR a SRN. Porovnávala jsem také faktory, které by mohly volby metod ovlivňovat. V ČR mezi tyto faktory patří nejčastěji počet žáků, prostory a nedostatek času. Naopak je tomu v SRN, kdy učitelé nepocítují problémy s počtem žáků ani nedostatkem času na přípravu.

V rámci šetření se mimo jiné porovnávaly také možnosti, které mohou žáci využít k procvičování praktického jazyka. Z výzkumu například vyplynulo, že česká strana nevyužívá evropský program Erasmus+ tolik jako školy v SRN. Tento program je přitom pro žáky prospěšný a výhodou je také nízká finanční náročnost pro účastníky projektu. Další odlišností je také využití mateřského jazyka ve výuce. V tomto případě zahraniční učitelé i žáci hovoří mateřským jazykem ve výuce mnohem méně než česká strana.

Výsledek šetření také prokázal, že i v současnosti je nejčastější formou výkladu frontální výuka. Důvodem pravděpodobně je složitější organizace ostatních forem výkladu a také to, že frontální výuka zajišťuje nejrychlejší přenos informací v relativně krátkém čase. I přes to se ale domnívám, že tato forma výkladu by minimálně na základních školách neměla převažovat tak rapidně. Je třeba naučit děti spolupracovat a komunikovat nejen s učitelem, ale také mezi sebou. Jde o snahu žáky aktivizovat, což při frontální výuce není tak snadné. Tyto změny nelze realizovat okamžitě, ale domnívám se, že pokud se rozšíří možnosti dalšího rozvoje pedagogů a ti se více seznámí s problematikou, mohl by se tento stav zlepšit.

SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá komparací vzdělávacích systémů ČR a SRN se zaměřením na výuku cizích jazyků. Teoretická část práce obsahuje přehled a charakteristiku vyučovacích metod nejčastěji využívaných k výuce cizích jazyků, je zde porovnána organizace výuky cizího jazyka, školní klasifikace obou zkoumaných systémů a také profesní nároky na práci učitele.

V praktické části si autorka stanovila cíle a hypotézy výzkumu. Kvantitativní výzkum probíhal na základních školách v ČR a SRN. Byly zjišťovány četnost a oblíbenost vyučovacích metod, faktory ovlivňující volbu metod, využití mateřského jazyka, možnosti využití cizího jazyka aj.

Deskriptivní hypotézy byly podrobeny analýze na základě výzkumného šetření a prezentované závěry byly podrobeny metodologickým zásadám.

SUMMARY

The bachelor work deals with comparison of education systems of Czech Republic and Germany with a focus on education of foreign languages. Theoretical part of this work includes summary and description of education methods. These methods are typical for education of foreign languages. This work includes comparison of education organization, school classification and professional requirements.

The author determined the targets and the hypothesis of practical work. Quantitative research was realized on grammar school in Czech Republic and Germany. The author found out frequency and popularity of education methods, factors that could influence the choice of methods, application of mother tongue, opportunity of practical application of foreign language and others.

On the basis of research results was the hypothesis disproved or confirmed.

REFERENČNÍ SEZNAM

Tištěné publikace

ATKINSON, R. L. a kol. 2003. *Psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-640-3.

BARNET, V. 1965. Audioorální metody vyučování jazykům a lingvistická teorie. *Slovo a slovesnost*. roč. 26, č. 2, s. 186-191.

COOK, V. J. 2001. *Second Language Learning and Language Teaching*. 1st ed. Edmonton: Arnold. 262 p. ISBN 978-03-4076-192-2.

Evropská komise/EACEA/Eurydice. 2015. *Profese učitele v Evropě: praxe, názory a přístupy*. Zpráva Eurydice. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-9492-089-8.

HENDRICH, J. a kol. 1988. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN.

CHODĚRA, R. a kol. 2000. *Výuka cizích jazyků na prahu nového století II*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 978-807-0421-574.

JELÍNEK, S. a kol. 1976. *Metodické problémy vyučování cizím jazykům*. Praha: SPN.

MAŇÁK, J. a kol. 1997. *Alternativní metody a postupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1549-7.

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. *Výukové metody*. Brno: PdF MU. ISBN 80-7315-039-5.

NEUNER, G. a H. HUNFELD. 1993. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung*. Kassel: Universität Kassel.

PODRÁPSKÁ, K. 2008. *Kapitoly z lingvodidaktiky německého jazyka*. Liberec: Technická univerzita v Liberci.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. a kol. 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-722-8.

RIES, L. a E. KOLLÁROVÁ (eds.). 2004. *Svět cizích jazyků, Svet cudzích jazykov DNES, Inovační trendy v cizojazyčné výuce, Inovačné trendy v cudzojazyčnej výučbe*. Bratislava: DIDAKTIS.

SKALKOVÁ, J. 1999. *Obecná didaktika*. 1. vyd. Praha: ISV nakladatelství. ISBN 80-7178-127-4.

Elektronické zdroje

Bayerische Staatskanzlei. *Bayern-Recht* [online]. 2018 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: http://www.gesetze-bayern.de/Content/Pdf/BayRSO-ANL_1?all=False

Český rozhlas. 2016. Česká škola: Slovní hodnocení na vysvědčení. *Český rozhlas* [zvukový záznam]. [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2016/01/cesky-rozhlas-slovni-hodnoceni-na.html>

ČŠI. 2015. Metodická informace – Kvalifikovanost dle zákona o pedagogických pracovnících. *Česká školní inspekce* [online]. © 2017 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Poradna-QL/Poradna/Informace-pro-skoly/Metodicka-informace-kvalifikovanost-dle-zakona-o-p>

Deutscher Lehrerverband. Schlimmster Lehrermangel seit 30 Jahren. *Tageschau* [online]. 2018 [cit. 2019-02-03] <https://www.tagesschau.de/inland/lehrermangel-deutschland-101.html>

DOLGACHOV, L. 2018. Lehrerinnen und Lehrer. Berufsbild und Tätigkeiten. *Anerkennung in Deutschland* [online]. 2018 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/lehrerinnen-lehrer.php>

EDELSTEIN, B. 2013. *Das Bildungssystem in Deutschland: Bildungseinrichtungen, Übergänge und Abschlüsse* [online]. 23. 7. 2013 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: <http://www.bpb.de/gesellschaft/bildung/zukunft-bildung/163283/das-bildungssystem-in-deutschland>

FABEROVÁ, A. 2015. Cizí jazyky pro život. Rodilí mluvčí do škol. *NIDV* [online]. Praha: NIDV. [cit. 2019-06-02]. Dostupné z: <https://www.nidv.cz/images/npublications/publications/files/16%20Rodil%C3%AD%20mluv%C4%8D%C3%AD%20do%20%C5%A1kol.pdf>

Fremdsprachen am Gymnasium. *Ministerium für Kultus, Jugend und Sport Baden-Württemberg* [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.km-bw.de/,Len/Startseite/Schule/Fremdsprachen>

- Fremdsprachen. *Kultusminister Konferenz* [online]. 2018 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.kmk.org/themen/allgemeinbildende-schulen/unterrichtsfacher/fremdsprachen.html>
- HANUŠOVÁ, S. 2006. *Metody cizojazyčné výuky*. [online]. Brno: Pedf MU, 2006 [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://svp.muni.cz/ukazat.php?docId=301>
- HÄUSLEROVÁ, K. a M. NOVÁKOVÁ. 2008. *Metody cizojazyčné výuky. Časopis pro filozofii a lingvistiku* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://home.zcu.cz/~jalang/filling/issues/0001/chauslerova,novakova.html>
- MŠMT. 2013. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: MŠMT. 142 s. © 2013-2019 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/29397/>
- MŠMT. 2015. *Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo mládeže, tělovýchovy a sportu* [online]. © 2013-2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/34286_1_1
- NAJVAR, P. *Raná výuka cizích jazyků v České republice na konci 20. století*. Brno: Paido, 2010
- NEBŘENSKÝ, J. 2018. *Statistická ročenka MŠMT – Celkový přehled o vzdělávání České republiky. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online] © 2013-2019 [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: www.msmt.cz
- OECD. 2018. *Education at a Glance 2018*. Paris: OECD Publishing. *OECD* [online]. 11. 9. 2018 [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/>
- RHALMI, M. 2009. *Situational Language Teaching (Oral Approach). My English Pages* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.myenglishpages.com/blog/situational-language-teaching-oral-approach/>
- SACARA-ONITA, A. 2014. *Die wichtigsten Methoden des Fremdsprachenunterrichts* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2014/n2/014.pdf>
- SURVIO. *Snadná tvorba dotazníků* [online]. © 2012-2019 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

VLACH, R. Ch. 2012. Vorsicht Schule. *Deutsch als Fremdsprache* [online]. 2012 [cit. 2019-01-01]. Dostupné z:

https://www.deutsch-als-fremdsprache.de/daf-links/Laender_daten/Vorsicht_Schule.doc

WILHELM, M. 2006. *Die direkte Methode. Geschichte, Merkmale, Grundlagen und kritische Würdigung* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.daf.uni-mainz.de/Texte/lb-wilhelm.pdf>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. Poslední revize 27. 2. 2006 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/Files/HTM/Skolskyzakon_561_2004Sb.htm

ZELINKOVÁ, Š. 2013. *Pohled na metody výuky cizích jazyků 20. století* [online]. Praha: Lingvistika, 2013 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://lingvistikapraha.ff.cuni.cz/sbornik>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1. Povinná týdenní hodinová dotace vyučovacích hodin cizího jazyka	8
Tabulka 2. Časová dotace cizího jazyka v ČR (Počet hodin týdně)	11
Tabulka 3. Časová dotace cizího jazyka v SRN (Počet hodin týdně)	14
Tabulka 4. Školní klasifikace zkoumaných systémů	15

Seznam grafů

Graf 1. Grafické srovnání počtu vyučovacích hodin.....	14
Graf 2. Věkové složení respondentů-učitelů.....	31
Graf 3. Dosažené vzdělání učitelů ČR i SRN	31
Graf 4. Věkové složení respondentů – žáci ČR i SRN.....	32
Graf 5. Četnost využití vybraných výukových metod v ČR.....	33
Graf 6. Četnost využití vybraných výukových metod v SRN	34
Graf 7. Oblíbenost metod u žáků ČR	35
Graf 8. Oblíbenost metod u žáků SRN	36
Graf 9. Užitečné metody z pohledu žáků ČR	37
Graf 10. Užitečné metody z pohledu žáků SRN	37
Graf 11. Faktory omezující volbu metod v SRN	38
Graf 12. Faktory omezující volbu metod v ČR.....	39
Graf 13. Časová náročnost příprav na výuku – ČR a SRN	41
Graf 14. Procentuální využití mateřského jazyka ve výuce cizího jazyka – ČR.....	41
Graf 15. Procentuální využití mateřského jazyka ve výuce cizího jazyka – SRN.....	42
Graf 16. Možnost praktického využití cizího jazyka	43
Graf 17. Spokojenost s počtem hodin výuky ČR i SRN	44
Graf 18. Organizace výuky ČR a v SRN.....	45
Graf 19. Uspořádání lavic ČR a v SRN.....	46
Graf 20. Čemu se učitelé ve výuce nejvíce věnují?	47
Graf 21. Formy výkladu	48
Graf 22. Mimoškolní rozvoj cizího jazyka	49
Graf 23. Spokojenost s výukou cizích jazyků.....	50

Graf 24. Efektivnost metod ČR a v SRN.....	51
Graf 25. Znalosti metod pedagogů.....	51
Graf 26. Rozvoj pedagogů ČR a v SRN.....	52
Graf 27. Spokojenost s výukou cizího jazyka.....	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Komparace výukových metod v ČR a Německu (pro žáky)	65
Příloha 2 Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)	70
Příloha 3 Komparace výukových metod v ČR a Německu (pro učitele)	75
Příloha 4 Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)	80

PŘÍLOHY

Příloha 1 Komparace výukových metod v ČR a Německu (pro žáky)

Komparace výukových metod v ČR a Německu (určeno pro žáky)

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času k vyplnění následujícího dotazníku. Vaše odpovědi jsou anonymní a slouží pouze ke zpracování mé bakalářské práce.

1. Uveďte Váš věk

2. Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Muž

Žena

3. Jak často se ve výuce setkáte s následující metodou/technikou?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku. 1-nejméně 5-nejvíce*

	1	2	3	4	5
překlady vět z cizího do mateřského jazyka	☐	☐	☐	☐	☐
doplňování gramatického cvičení	☐	☐	☐	☐	☐
poslech nahrávek, využití filmu	☐	☐	☐	☐	☐
didaktické hry	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
situační učení	☐	☐	☐	☐	☐
básničky, písničky	☐	☐	☐	☐	☐
trénování výslovnosti	☐	☐	☐	☐	☐
vzájemná spontánní komunikace	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, aplikace, interaktivní tabule	☐	☐	☐	☐	☐

4. Které metody/techniky vás nejvíce baví?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď v každém řádku. **1-nejméně 5-nejvíce**

	1	2	3	4	5
překlady vět z cizího do mateřského jazyka (práce s časopisem, knihou...)	☐	☐	☐	☐	☐
doplňování gramatického cvičení	☐	☐	☐	☐	☐
poslech nahrávek, využití filmu	☐	☐	☐	☐	☐
didaktické hry a soutěže	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
práce s počítačem a interaktivní tabulí	☐	☐	☐	☐	☐
situační učení	☐	☐	☐	☐	☐
básničky, písničky	☐	☐	☐	☐	☐
trénování výslovnosti	☐	☐	☐	☐	☐
vzájemná spontánní komunikace	☐	☐	☐	☐	☐

5. Která z následujících metod/stylu/techniky je pro vás nejpřínosnější a nejužitečnější?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď v každém řádku. **1-nejméně 5-nejvíce**

	1	2	3	4	5
překlady vět z cizího do mateřského jazyka (práce s časopisem, knihou...)	☐	☐	☐	☐	☐
doplňování gramatického cvičení	☐	☐	☐	☐	☐
poslech nahrávek, využití filmu	☐	☐	☐	☐	☐
didaktické hry a soutěže	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
práce s počítačem a interaktivní tabulí	☐	☐	☐	☐	☐
situační učení	☐	☐	☐	☐	☐

básničky, písničky	☐	☐	☐	☐	☐
trénování výslovnosti	☐	☐	☐	☐	☐
vzájemná spontánní komunikace	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kolik procent času hovoříte ve vyučovací hodině (45minut) cizího jazyka vaším mateřským jazykem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0–10 %
- 10–30 %
- 30–50 %
- 50–80 %
- 80–100 %

7. Máte ve škole možnost praktického využití cizího jazyka?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	ano	ne
Rodilý mluvčí	☐	☐
Výměnný pobyt	☐	☐
Erasmus +	☐	☐
Poznávací zájezdy	☐	☐
Jazykový pobyt	☐	☐

8. Myslíte si, že je počet hodin cizího jazyka týdně dostačující?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- ne

9. Nejlépe se mi pracuje...?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- individuálně
- ve dvojicích

- ve skupinách
- projektově

10. Nejvíce času věnují učitelé...

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- výkladu
- klasickému procvičování látky
- alternativním metodám (učení z textu, diskuze na dané téma, brainstorming-vymýšlení nápadů na dané téma)
- Jiná...

11. S jakým způsobem výkladu se nejčastěji setkáváte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- frontální (učitel stojí před tabulí)
- kooperativní – skupinová, žák pracuje ve skupinách, založeno na spolupráci při plnění úkolů atd.
- individualizovaná výuka – žák pracuje samostatně, nezávisle na cizím vedení

12. Jaké máte umístění lavic ve třídě při hodinách cizího jazyka (např. angličtiny, němčiny)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- klasické umístění po řadách
- umístění do „U“
- do hnízd (např. dvě lavice proti sobě)
- Jiná...

13. Jste spokojeni s kvalitou výuky jazyka na vaší škole?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

14. Učí třerodilý mluvčí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
 ne

15. Nejčastěji se v cizím jazyce rozvíjím po škole tímto způsobem:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Domácími úkoly
 Hraním počítačových her
 Sledováním youtube kanálů (vlogy, videa,...)
 Sledováním seriálů a filmů
 Posloucháním písniček
 Čtením knížek
 Jiná...

Děkuji za Váš čas!

Příloha 2 Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)

Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)

Guten Tag,

ich freue mich, dass Sie sich ein wenig Zeit nehmen, um den folgenden Fragebogen auszufüllen.

1. Wie alt bist du?

2. Das Geschlecht

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

männlich

weiblich

3. Wie oft sind sie im Kontakt mit diesen Methoden/Technik?

Nápověda k otázce: *1-selten 5-immer*

	1	2	3	4	5
Übersetzung von Fremdsprache in Muttersprache	☐	☐	☐	☐	☐
grammatische Übungen	☐	☐	☐	☐	☐
Hören und Filmen ansehen	☐	☐	☐	☐	☐
didaktische Spiele	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
Situationlernen	☐	☐	☐	☐	☐
Lieder und Gedichte	☐	☐	☐	☐	☐
Artikulationstraining	☐	☐	☐	☐	☐
Spontankommunikation	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, Applikationen, interaktives Whiteboard	☐	☐	☐	☐	☐

---

4. Welche Methode/Technik macht ihr Spaß?

Nápověda k otázce: 1-selten 5-immer

	1	2	3	4	5
Übersetzung von Fremdsprache in Muttersprache (Buch, Magazine,...)	☐	☐	☐	☐	☐
grammatische Übungen	☐	☐	☐	☐	☐
Hören und Filmen	☐	☐	☐	☐	☐
didaktische Spiele	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, Applikationen, interaktives Whiteboard	☐	☐	☐	☐	☐
Situationlernen	☐	☐	☐	☐	☐
Lieder und Gedichte	☐	☐	☐	☐	☐
Artikulationstraining	☐	☐	☐	☐	☐
Spontankommunikation	☐	☐	☐	☐	☐

5. Welche Methode/Technik ist für Sie nutzbringend?

Nápověda k otázce: 1-selten 5-immer

	1	2	3	4	5
Übersetzung von Fremdsprache in Muttersprache	☐	☐	☐	☐	☐
grammatische Übungen	☐	☐	☐	☐	☐
Hören und Filmen ansehen	☐	☐	☐	☐	☐
didaktische Spiele	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, Applikationen, interaktives Whiteboard	☐	☐	☐	☐	☐
Situationlernen	☐	☐	☐	☐	☐
Lieder und Gedichte	☐	☐	☐	☐	☐

Artikulationstraining

Spontankommunikation

6. Wie viel Prozent sprechen Sie in der Unterrichtsstunde(45min.) Muttersprache?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0–10 %
- 10–30 %
- 30–50 %
- 50–80 %
- 80–100 %

7. Haben Sie Möglichkeit von der praktischen Nutzung von der Fremdsprache in der Schule?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	ja	nein
der Muttersprachler	☐	☐
der Bildungsaustausch	☐	☐
Erasmus +	☐	☐
Rundreisen	☐	☐
Sprachaufenthalt	☐	☐

8. Haben sie das Genüge von Fremdsprachestunden per Woche?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- nein

9. Ich arbeite am besten...

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- individuell
- im Paar
- in der Gruppe

-
- bei der Projektarbeit

10. Die Lehrer beschäftigt sich am meisten mit...

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- der Ausführung
- der Übung
- mit den alternativen Methoden (Textelernen, Diskussionen, brainstorming,...)
- Andere...

11. Mit welchen Lernformen treffen Sie sich am meisten?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- frontal (der Lehrer steht von dem Tafel)
- kooperative – der Schüler arbeitet in der Gruppe
- individualisiertes Lernen – Der Schüler arbeitet allein, ohne der Leitung

12. Wie stehen deine Schulbänke beim Fremdspracheunterricht?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- klassische -in der Reihe
- „U“ Stellung
- die Nester (zwei oder mehr Schulbänke zusammen)
- Andere...

13. Sind sie mit dem Fremdspracheunterricht zufrieden?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- eher ja
- eher nein
- nein

14. Ist dein Lehrer Muttersprachler?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- nein

15. Nach der Schule lerne ich Fremdsprache mit der Hilfe von...

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Hausaufgaben
- Computerspiele
- Youtube Channel
- Filmen und Serien ansehen
- Lieder hören
- Buch lesen
- Andere...

Danke für Ihre Zeit.

Příloha 3 Komparace výukových metod v ČR a Německu (určeno pro učitele)

Komparace výukových metod v ČR a Německu (určeno pro učitele)

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Uvedte Váš věk

2. Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž
 Žena

3. Uvedte Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Bc.
 Mgr.
 Ing.
 PhDr.
 Ph.D.
 jazyková škola - certifikát
 středoškolské maturitou
 jiná...

4. Máte nějaký certifikát potvrzující Vaši jazykovou úroveň?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
 ne
 V případě, že ano, uveďte:

5. Jak často využíváte následující techniky/metody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku. 1-nejméně 5-nejvíce*

	1	2	3	4	5
překlady vět z cizího do mateřského jazyka	☐	☐	☐	☐	☐
doplňování gramatického cvičení	☐	☐	☐	☐	☐
poslech nahrávek, využití filmu	☐	☐	☐	☐	☐
didaktické hry	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
situační učení	☐	☐	☐	☐	☐
básničky, písničky	☐	☐	☐	☐	☐
trénování výslovnosti	☐	☐	☐	☐	☐
vzájemná spontánní komunikace	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, aplikace, interaktivní tabule	☐	☐	☐	☐	☐

6. Omezují některé z následujících faktorů Vaše výukové metody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	ano	spíše ano	spíše ne	ne
prostory	☐	☐	☐	☐
technika	☐	☐	☐	☐
neochota vedení školy	☐	☐	☐	☐
nedostatek financí	☐	☐	☐	☐
nedostatek času	☐	☐	☐	☐
počet žáků ve třídě	☐	☐	☐	☐

7. Uved'te jiné omezující faktory

8. Je podle Vás časová dotace na jazyky udaná MŠMT dostačující?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
 ne

9. Kolik procent času hovoříte ve vyučovací hodině (45 minut) cizího jazyka vaším mateřským jazykem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0–10 %
 10–30 %
 30–50 %
 50–80 %
 80–100 %

10. Mají žáci Vaší školy možnost praktického využití cizího jazyka?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	ano	ne
Rodilý mluvčí	☐	☐
Výměnný pobyt	☐	☐
Erasmus +	☐	☐
Poznávací zájezdy	☐	☐
Jazykový pobyt	☐	☐

11. Jaké organizační formy výuky využíváte nejčastěji?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku. 1-nejméně 5-nejvíce*

	1	2	3	4	5
individuální	☐	☐	☐	☐	☐
frontální	☐	☐	☐	☐	☐
skupinová	☐	☐	☐	☐	☐
projektová	☐	☐	☐	☐	☐

12. Kolik času strávíte přípravou na výuku mimo Vaši pracovní dobu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- méně než 1 hod.
- 2 hodiny
- jiná..

13. Využíváte ve výuce nové alternativní metody? Pokud ano, uveďte jaké, příp. odkud tyto metody čerpáte.

14. Považujete současné metody za efektivní?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

15. Uveďte, kolik výukových metod pro výuku cizích jazyků znáte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1-4
- 5-10
- 11-15

více než 15

16. Uveďte, zda souhlasíte s daným tvrzením. Výuka cizího jazyka je v ČR na dobré úrovni.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano souhlasím

spíše souhlasím

spíše nesouhlasím

nesouhlasím

17. Uvítali byste větší podporu v dalším rozvoji/vzdělání pedagogických pracovníků?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

rozhodně ano

spíše ano

spíše ne

rozhodně ne

Děkuji za Váš čas!

Příloha 4 Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)

Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)

Guten Tag,

ich freue mich, dass Sie sich ein wenig Zeit nehmen, um den folgenden Fragebogen auszufüllen.

1. Wie alt bist du?

2. Das Geschlecht

männlich

weiblich

3. Welches ist Ihre höchste abgeschlossene Ausbildung?

Bachelorgrad

Mastergrad

Lizenziat

Magistergrad

Diplomgrad

Sprachschule - Zertifikat

Doktorgrad

Anders...

4. Haben Sie eine Sprachbescheinigung?

ja

nein

Ob ja, dann welche?

5. Wie oft benutzen Sie folgende Methoden?

Nápověda k otázce: 1-selten 5-immer

	1	2	3	4	5
Übersetzung von Fremdsprache in Muttersprache	☐	☐	☐	☐	☐
grammatische Übungen	☐	☐	☐	☐	☐
Hören und Filmen	☐	☐	☐	☐	☐
didaktische Spiele	☐	☐	☐	☐	☐
brainstorming	☐	☐	☐	☐	☐
Situationlernen	☐	☐	☐	☐	☐
Lieder und Gedichte	☐	☐	☐	☐	☐
Artikulationstraining	☐	☐	☐	☐	☐
Spontankommunikation	☐	☐	☐	☐	☐
ICT, Applikationen, interaktives Whiteboard	☐	☐	☐	☐	☐

6. Welche Faktoren beeinflussen ihre Methode?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	ja	eher ja	eher nein	nein
der Raum	☐	☐	☐	☐
die Technik	☐	☐	☐	☐
die Ungefälligkeit von dem Direktor	☐	☐	☐	☐
der Mangel von den Finanzen	☐	☐	☐	☐
der Mangel von der Zeit	☐	☐	☐	☐
die Zahl der Studenten	☐	☐	☐	☐

7. Andere Faktoren

8. Haben sie das Genüge von Fremdsprachestunden per Woche?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
 nein

9. Wie viel Prozent sprechen Sie Muttersprache in dem Fremdspracheunterricht?

- 0–10 %
 10–30 %
 30–50 %
 50–80 %
 80–100 %

10. Haben ihre Studenten Möglichkeit die praktische Nutzung von der Fremdsprache?

	ja	nein
der Muttersprachler	☐	☐
der Bildungsaustausch	☐	☐
Erasmus +	☐	☐
Rundreisen	☐	☐
Sprachaufenthalt	☐	☐

11. Welche Unterrichtsmethode benutzen Sie oft?

Nápověda k otázce: 1-selten 5-immer

	1	2	3	4	5
individuell	☐	☐	☐	☐	☐
frontal	☐	☐	☐	☐	☐
Kollektivmethode	☐	☐	☐	☐	☐
Projektmethode	☐	☐	☐	☐	☐

12. Wie lange dauert ihre Vorbereitung für den Unterricht?

- weniger als 1 Stunde
- 2 Stunde
- Anders...

13. Nutzen Sie auch alternative Methode? Wo inspirieren Sie sich?

14. Halten Sie gegenwärtige Methode effektiv?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- eher ja
- eher nein
- nein

15. Wie viele Unterrichtsmethode kennen Sie?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1-4
- 5-10
- 11-15
- mehr als 15

16. Ich stimme zu: „Fremdsprachenunterricht hat gute Niveau in Deutschland. "

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- eher ja
- eher nein
- nein

17. Haben Sie eine Unterstützung für die Bildungsaufbau?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ja
- eher ja
- eher nein
- nein

Danke für Ihre Zeit!

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Barbora Kulhánková
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Kropáč
Rok obhajoby:	2019

Název závěrečné práce:	Komparace vyučovacích metod cizích jazyků a jejich aplikace v mezinárodních školských systémech České republiky a Německa
Název závěrečné práce v angličtině:	The comparison of foreign language teaching methods and their application in international school systems in Czech Republic and Germany
Anotace závěrečné práce:	<p>Bakalářská práce se v teoretické části zabývá specifikacemi vzdělávacích systémů ČR a Německa, organizací výuky a jsou zde charakterizovány vybrané vyučovací metody, které jsou typické pro výuku cizího jazyka.</p> <p>Výzkumná část obsahuje výsledky dotazníkového šetření a je zde porovnáváno několik faktorů, které mají vliv na kvalitu výuky cizích jazyků v obou zkoumaných zemích.</p>
Klíčová slova:	výuka cizích jazyků, vyučovací metody, komparace výuky, organizace výuky, Rámcový vzdělávací program, výzkum, hodnocení
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha 1: Komparace výukových metod v ČR a Německu (pro žáky)</p> <p>Příloha 2: Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)</p> <p>Příloha 3: Komparace výukových metod v ČR a Německu (pro učitele)</p> <p>Příloha 4: Die Komparation von Unterrichtsmethoden (Tschechien/Deutschland)</p>
Rozsah práce:	84
Jazyk práce:	český